

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
Első sorban peit sor egyszer 20 fill.
Minden következőnél 16 fillér.
Nyilatkozat sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egykori
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 221.

KIADÓHVATAL:
Aradi Nyomda Résvé-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 221.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 16.

Ma számunk főbb közleményei:

- Vezérolk: Péter király menekül.
- Vita a hadsereg körül.
- Zárt ajtók mögött.
- Andrássy nem mond le!
- Törökország bejöttje.
- Letartóztatott család.
- Szerbia háború előtt.
- A zsidóház felavatása.
- A városi tisztviselők a kormányánál.
- Az aradi tekeztill-gyár.
- Nuouj kakaózik.
- A divat.
- „Köszörülhetitek a kardotokat!”
- Justh és az autobus.
- Korvin főhadnagy nem feltaláló.
- Nagy botrány a cseh tartománygyűlésen.
- Tárca: A palmetta, meg a lonicera. Írta: Földes Miklós.

Szerbia a lejtőn.

Arad, október 15

A szerbek megint megesznek egy királyt. Krónosz étvágyához hasonlít ez a szokás, aki tudvalevően a saját gyermekeit falta föl. S ha Szerbia megeszi a királyait, azt előzően, annak sajátos módja szerint vágóhídra viszik és föl is szelelik. Így fogyasztották el Obrenovics Sándort és most hasonló kannibálizmus elől készül menekülni Karagyorgyevics Péter. Azt lehetne mondani, hogy a szerbek annyiszor változtatják a királyokat, ahány-szor az ingüket, ha ugyan ennél a balkáni kultúránál a gyakori ingváltás szokásban lenne.

Péter királynak menekülni kell, — így rikolt a belgrádi hír — mert a nép háborúra akarja kényszeríteni. A nép szuverénítésének igen szép megnyilatkozása az,

ha a királynak azt kell akarni, amit a nép akar. Mi, fájdalom, ilyet el se tudunk képzelni. Pedig ez az igazi. Hanem az már egy kicsit sok a szuverénítésből, hogy azt a királyt, amelyik nem hajlik a nép szavára, mindjárt ki kell rugni, vagy pedig rostává kell lődözni. Különösen olyankor, amikor a *nép* fogalmát Szerbiában se lehet teljes biztonsággal megállapítani. Olyan ez, amikor a kisvárosi pletykára azt mondják: az egész világ beszéli. A fűszeresné, a patikárusné, a kántorkisasszony és az adótiszt, — ez többnyire az ugynevezett egész világ. Belgrádban, ugy lehet, az iskolák ifjusága, a dolga-nincsen utcanép, vagy a rejtett célokra fölbérelt csoport jelenti a népet. A nép az, aki üvölt; a többieket nem veszik észre, mert hallgatnak. A király pedig nemcsak a maga személyét jelenti, hanem a kormánynak nézeteit s azt az álláspontot, amelyet a külső kényszerítő körülmények folytán az országot vezető hatalomnak el kell foglalni.

De ugy látszik, Szerbiában nagyobb ereje van a harckedvben zugó népnek, mint akár a parlamentnek, akár a kormánynak és akár a királynak. A nép, a melyet okokkal és tényekkel, a golyó nélküli ágyukkal és a biztos vereség kilátásaival meggyőzni nem lehet, csökönyösen háborút akar és hadviselő kedve elsöpri utjából a királyt is, ha az vagy be nem áll a mámoros menetbe, vagy pedig az elől ki nem tér. Péter király az utóbbit választja, nehogy királysága ugyanoly piros alkonyba fuljon, mint a minőben megszületett.

S már, ugy látszik, pályázatot hirdet-

nek a királyi székre. A jelölt első feltétele, hogy a háborúra vállalkozzék: aki valamely nagyhatalommal rokonságban áll s annak a segítségét hozhatja, előnyben részesül. Ugy látszik ez az utóbbi körülmény vetette fölszínre a connaughti hercegnek, az angol király kisebbik fiának nevét. A connaughti herceg a szerb trónon, — ez minden bizonynyal az angol-szerb szövetséget jelentené, s Anglia segítségét Ausztria-Magyarország ellen. Merész, fölöttébb merész ez gondolatnak, de ép olyan abszurd. Ha ugyan Edvárd királynak kedve lenne arra, hogy fiát ilyen kompromittált és szegyes párnájú trónra ültesse, az egyáltalán nem valószínű, hogy ilyesmire a mostani helyzetet válassza. Ha Angliának ugy tetszik, hogy Ausztria-Magyarországba a bosnyák kérdés miatt belekössön, hát ezt a maga érdekeiért tenné meg, és nem a miatt, hogy a connaughti herceg a szerb trónra jusson. Angliát külpolitikai céljai és világhódító tervei mindenüvé inkább viszik, mint a szláv területekre. Az egész kombinációnak csak az az értéke, hogy Karagyorgyevics Péter láthassa: milyen hamar elfordulnak tőle és egész családjától a szerbek, mihelyt más valaki jobban ki-elégitheti a fölpuflasztódó nagyravágyásukat!

Oriás éretlenségről, hihetetlen kiskoruságról tett most bizonyosságot Szerbia. Háborút követelni, mikor az országnak se hadi készütsége, se anyagi ereje, se gazdasági állapota azt meg nem engedi, a mikor egy pillanatnyi jézanság is ellentmond annak; s ezért a rögeszméért dinasztitát is váltani: ezt a szudáni törzsek fel-

A palmetta, meg a lonicera.

Írta: Földes Miklós.

Megbuktam! . . . De sok diák mondhatta el már ezt. S egy sem mondta jókedvűen. Ki palástolt, ki nyílt szomorúsággal; ki elfojtott, ki tajtékozó dühvel. Leikeinyomó, mély szomorúsággal is némelyik; de vajjon volt-e, akit bukása ugy leuított, annyira összezusott, mint engem?

Nem tudtam rajzolni. Igazán nem tudtam. Hajlamsáimnak megfelelő, kedvemre való ábrázolatokhoz jobban értettem, mint a pajtásaim. Nyomatott beüt sokkal gyorsabban és jobban csináltam, mint ők, emberi alakot és arcot is. De az iskolai rajz, ha még oly egyszerű is, rettentő nehéz volt nekem. Szinte tehetetlenül küzdöttem vele. A legjobb akarattal ültem hozzá, de egy két sikertelen kísérlet tönkretette a kedvemet és önbizalmamat s a többi próba után még ugy sem sikerült. Mikor aztán egy-csomó elrontott rajzlap között a hanyatló energia lehangelő érzéssel elfogtak, eszembe jutott valami, amittől a szívem hevesebben kezdett dobogni, a mitől a félelem szorongató keséit éreztem a mellemben és a torkomon. Eszembe jutott — a rajztanárr. Ez a nagy ellenség, a hatalmas és engesszelhetetlen haragos, a kinek szürke szemel oly hidegek voltak, mikor rámtévedtek, hacsak a harag villámlalt nem szór-

ták felém. Miért haragszik reám? Mit tegyek, hogy megbékítsem? Ugy éreztem, hogy egész sorsomat ő tartja a kezében. Ha a haragját annyira nem éreztém, talán jobban mernék és jobban tudnék rajzolni. De így nem tudok.

Van még kivülem néhány szerencsétlen flótás. Ügyetlen kezű, tompább elméjű, nehézkes firmák. Itásuk is ronda, minden holmijuk rendetlen és tisztátalan. Nem is csoda, ha a rajzhoz nem értenek. De vajjon miért nem tudok én, akinek írása szebb és fejlettebb, mint a legjobb rajzolóké, sőt egyet-mást pingálni is jobban tudok, mint ők?

Am ez ügyetlen firmák nagy része mégis keresztülment, kivált aki a többi tantárgyból megfelelt. A csusztak elégséggel. Akik csak rajzból buktunk: hárman voltunk.

Megbuktam! . . . Soha nem hittem volna, hogy a saját bizonyítványomban elégtelen fogok látni. Azt hittem: káprászat. De este lett és megint reggel lett. Az othoniak szemrehányásait még mindig hallottam, a bizonyítvány szomorú pontját még mindig láttam. És nem álom, nem rámkép, hanem igazi, valóságos és végérvényes „elégtelen”.

Készültem a javítóra. A javító vizsgálatot azonban előre is inkvizíciónak tekintettem. Ott nincs kegyelem. Ott csak akkor nem bukom meg, ha nem lehet megbuktatni. Az én tanárom nem azt keresi majd: átengedhet-e, ha-

nem, hogy megbuktatható? S a diák érni tudja a két szempont közti különbséget. Én legalább éreztém, tudtam.

Országunk tananyagában két rajz volt a legnehezebb. Az egyiknek palmetta, a másiknak lonicera volt a neve. Dupla csigára alapított diszitmény mind a kettő. Ezeketől féltem a legjobban. De bármennyire félelmesek voltak előttem, ezekkel foglalkoztam leg-többet.

És a vakáció két hónapja alatt a falu minden kerítése, a házak falai, a kuzak kávéi, mind teli lettek palmettákkal és lonicerákkal. Mert nemcsak rajzra és nemcsak ceruzával gyakoroltam. Krétával, tintával, bicskával és minden elképzelhető eszközzel. Palmettát és lonicerát véstem a lócákba, a vastagabb fák törzsébe; palmettát, lonicerát nyomtam pálcával a síma iszap felületére; azokat rajzoltam az ut porába; még a víz színét is telerajzoltam továbbullámsá, eltűnő palmettákkal és lonicerákkal. Ha elértem volna az eget: a csillagok is alig lérték volna a temérdek palmettától és lonicerától.

Ha éjjel aludni nem tudtam, a sötétben a palmetta és lonicera résszel huzogattam ujjaimmal a levegőben. Ebédközben a kenyérmorzsából palmetta-, lonicera leveleket raktam össze. Az egész világ csak palmetta és lonicera volt számomra. Testemnek minden mosdulata

tűnés nélkül megtehetik, de Európában már idejét multá. S ez a nép akar avatkozni másik két országnak: az osztrák-magyar monarchiának és Törökországnak privát ügyébe. Mert a bosnyák kérdés csak erre a kettőre tartozik. Most már szaporán össze kell hívni a hatalmak nemzetközi tanácskozását: ezt a népet, a mely a maga fejével gondolkodni nem tud, s azt nem tűri, hogy józanabb fők végezzék ezt el helyette, ezt a beszámíthatatlan országot gyámság alá kell helyezni.

A késő éjjeli órákban a trónválság hírért megcáfolták. A cáfolattal együtt azonban olyan hírek jöttek, melyek a szerbiai állapotokat a legkritikusabbnak mondják. Péter trónja inog, a szerb nemzet fejét veszítette és holnap minden cáfolat ellenére a legválságosabb események zudulhatnak a kis felfuvalkodott balkán államra.

Vita a hadsereg körül.

A magyar delegáció ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 15.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délelőtt kezdte meg Barabás Béla elnöklésével a hadügyi költségvetés tárgyalását. Több szónok rámutatott arra, hogy a hadseregben most sincs meg a teljes paritás és hogy a hadsereg a nemzeti követelmények teljesítése nélkül nem lehet igazán erős. A felszólalásokra Schönaich hadügyminiszter válaszolt németül és kifejezte azt a reményét, hogy a katonai kérdések megoldása nem késhet soká.

Az érdekes delegációs vitákról itt következik tudósításunk:

Barabás Béla elnök az ülést megnyitván, előterjesztést tesz a tárgyalás sorrendje tekintetében.

(A hadsereg fejlesztése.)

Ezúttan Okolicsányi László előadó részletesen ismerteti a hadsereg 1909. évi költségvetését. A költségvetés egyes tételeinek vizsgálata

alapján arra a tapasztalatra jut, hogy a hadsereg fejlesztése tekintetében a költségvetésben semmiféle kezdeményező lépés nem történik. Bizonyos aggodalommal tölti el mindenkit az a körülmény, hogy hadseregünk ezen a téren bizonyos stagnációra van kárhóztatva, de ez következménye a jelenlegi politikai helyzetnek, mely a hadsereg fejlesztését egyelőre kizárja mindaddig, amíg a hadsereg a maga berendezésében intézményszerűleg nem alkalmazkodik a magyar államesame követelményeire. Amidőn e feletti őszinte sajnálkozásának ad kifejezést, elismeréssel kell nyilatkoznia arról a másik irányról, mely a hadügyminiszter ur érdemének tudható be. Ez az, hogy a hadügyminiszter a hadsereg szociális bajainak orvoslásáról behatóan és humánus módon gondoskodik. Ilyen a tisztok anyagi helyzetének javítása, a legénység anyagi helyzetének javítása, a tisztok szolgálati viszonyain is könnyítéssel, hogy az eddig alkalmazásban volt törzstiszti vizsgálatok megszüntetése s ehelyett a hadtesti tiszti tanfolyamokban az altiszti kiképzés intenzívebben fog megtörténni. Szabályozza továbbá a hadügyminiszter a katonai állatorvosok szolgálati viszonyait s javítja a katonai orvosi tisztkar előléptetési viszonyait, gondoskodik embereséges módon az altisztekről is, emeli az altiszti szolgálati jutalomdíjakat, végre megszünteti az altiszteknél a márcodostályu házasságokat. A létszámra vonatkozólag az előadó megjegyzi, hogy az majdnem változatlan marad az előző évhez képest, az eltérés alig számba vehető, amennyiben a havidíjasok száma 75 tel szaporodik, a legénység száma 138-mal csökken, a lóállomány 414-el emelkedik. Ezek után ajánlja a költségvetés elfogadását.

(A lólétszám emelése.)

Zichy Miklós gróf örömmel konstatálja, hogy az albizottság eddig meg lett kimélve német nyelvű előterjesztéséről. Nem osztja az előadó ur nézetét, hogy a hadseregben semmi fejlesztés nem történt. Az előadó a létszám emelést tagadja, de egy lélekzettel kénytelen elismerni, hogy mégis történt létszámemelés.

Okolicsányi László: Hol?

Zichy Miklós gróf: A lovagnál! (Derültség.) Az előadó ur valóságos dicsőhimnuszt

zeneget arról, hogy a hadügyminiszter a tiszt fizetések emelésének kérdését megoldotta. A szó erre vonatkozó megjegyzéseit fentartja magának akkora, amidőn ezen tétel tárgyalására kerül a sor.

(A nemzeti szempontok.)

Bakonyi Samu a költségvetést azon megállapodásánál fogva, mely a jelenlegi politikai helyzet alapját képezi, elfogadja ugyan, de em nem érinti elvi álláspontját, melyet mint a függetlenségi párt tagja elfogal, nem jelenti a függetlenségi programtól való eltérést. Hangsúlyozza, hogy a legújabb eseményeket Magyarország teljes nyugalommal és minden emóció nélkül fogadta és minden tényező meggyőződhetett a magyar nemzet öntudatos, érett politikai felfogásáról, ami erős bizonyítéka annak, hogy a magyar nemzetre a legkényesebb viszonyok között is lehet biztonsággal támaszkodni.

Ugron Gábor szerint az 1867: XII. t. c. ben foglalt nemzeti jogok a hadsereg tekintetében nincsenek megvalósítva. Semmi kifogása az ellen, hogy a legfelsőbb hadvezetés a királyt illeti, aki mint legfőbb hadur negy és rendkívüli jogokat gyakorol. Másfelől azonban hangsúlyozza, hogy nemcsak a nemzet jogos követelése, de egyben a dinasztának az érdeke a magyar nemzeti szempontok teljes kielégítése. Amikor egész Európa új átalakulásban van, erős hadseregre van szükség. Az erőt nem a hadsereg nagysága adja meg, hanem a szervezet és a szellem.

Bernáth Béla szerint a magyar nemzetnek mint a múltban, úgy a jövőben is nagy politikai missziója lesz. Ezt a hivatását csak erős hadsereg birtokában tudja teljesíteni. Eppen a hadsereg harc képessége érdekében kívánja a nemzeti gondolat végrehajtását az egész vonalon. Abban a reményben, hogy ez bekövetkezik, a költségvetést elfogadja.

Isschutz Győző szintén kívánja a 67-iki törvényben biztosított nemzeti jogok becsületes végrehajtását. Elismeri a hadvezetőség jó indulatát, de rámutat arra, hogy a haladás csak igen lassan megy előre. Számszavakkal fogja bebiztosítani a nyilvános ülésen, hogy 67. óta mennyit áldozott a magyar nemzet a közös hadsereg fejlesztésére. A külügyi helyzetet is figyelembe kell venni. Nem szabad szem elől

szokat s az idomokat kereste, képzeletben csak azoknak az alakja vibrált, minden tevékenységem azok alkotásában merült ki.

No, de tudtam is a palmettát, meg a lonicerát. Tudtam, a teremtséit neki, — tudtam úgy, mint senki, úgy, hogy még a jeles rajzolás is jobban. Ezt a kettőt megtanultam. Addig-addig kinlódtam velük, míg valósággal megszerettem őket. Már gyönyörűnek is találtam ezt a két művet. És elbámultam magamon: miért nem fedeztem föl előbb ennek a két rajznak szép és kedves voltát, hiszen hamarabb megszerettem és megtanultam volna és megmenekülök a bukás fájdalomától és szegénységétől is. Lám, milyen kár volt erre így késő rájónom.

S már nem félek a rajztanáromtól. Hogy ne haragudott volna rám, mikor ezt a két szép művet nem szerettem, nem tanultam meg? Ha most látná, milyen szabályosan, pontosan és tisztán, és mekkora biztonsággal készítem ezeket a műveket, arca nem volna olyan gyűnyös, szeme nem volna oly hideg, száva sem olyan szilgeru, hanem így szólna hozzám:

— No, látod, hogy mégis megbirkózol velük? Akarni kell, fiam, és minden megy, minden sikerül. Ebből a szomorú esetből vond le a tanulságot és a jövőben nem fog többé olyan szegény élni!

Szinte hallottam, amint a szavakat mondja, szinte láttam tekintetében azt, ami eddig énfelelem még soha sem sugárzott: a jóakarót. És láttam a jövőt, hogyan igyekezem majd

minden rajzot jól, de nagyon jól megtanulni, addig-addig, míg olyan gyakorlott leszek, hogy első kísérletben is úgy fognak sikerülni, mint a jeles rajzolóké.

Elkövetkezett végre a nagy nap. A három javító közül csak ketten jelenkeztek a vizsgálatra. Egy hiányzott. En egyedül mentem. Pajtásomat a bátyja hosta el, egy kapitány. Mi kettecekén várunk egy negyedórál a folyosón, mert a tanár ur a kapitánnyal beszélgetett. Majd hosszasan szorongatva egymás kezét, elváltak. Ekkor a tanár ur belépett bennünket a rajzterembe:

— Rajzotmb, ceruza van e? Hoztatok?

Magunk előraktuk szerzőszámainkat. En nyugodtam, de a pajtásom szepgeve. A tanár ur szuró tekintetű nézett engem egy kis ideig, mialatt bennem egy rettenetes gondolat villant meg: hátha valami könnyű dolgot ad föl, nem palmettát, vagy lonicerát? . . . Mert a könnyebb dolgokat mégsem tudom olyan jól. De csakhamar megkaptam a parancsot:

— Te palmettát rajzolj.

Majd a pajtásomhoz fordulva:

— Te pedig lonicerát.

Ezzel otthagytott bennünket. Kláretett és ránszárt az ajtót, nehogy valaki bejöjjön segíteni.

Mikor a kulcs megcsikordult az ajtóban, mind a ketten kiőrünk. En örömben, a másik meg keserűségben. Furcsa kis elöntöt volt ez. En ugráltam, nevettem, tapsoltam, forogtam s olyan kedvem volt, amilyet

még életemben nem éreztem. De a másik leborult a padra és keservesen sirt, hangosan sokogott.

— Mi bajod, Emilkém? Mát ugy lélsz te a lonicerától?

— Már, hogy ne félnék, mikor nem tudom megcsinálni. — feleli görcsösen sokogva.

— No, nem baj, azért ne sird, majd segítök én.

Emilkém hirtelen fölemelte a fejét, dühös tekintettel meredt reám egy pillanatra, mintha szólni akart volna. Aztán anélkül, hogy egy szót is szólott volna, lemet leborult és folytatja a sírását ott, ahol elhagyta. De azért én tudom, mit akart mondani: "Tudsz te lenét, nem lonicerát! Öregapádat tedd bolonddá, ne engem!"

Okvetlenül est gondolta Emilkém. Mi apró emberek, tudunk egymás szemében olvasni.

De különben is mi egyebet gondolhatott volna. O itt a városban töltötte vakációnját, én meg a falumban. Hornan tudná ő, miket miveltem én a két hónap alatt. Hisz a lapok nem írják meg, hogy én időközben palmettagyáros, lonicera király és duplacséga virilista lettem. Rekordjaimnak híre nem lépte túl a falunk határát.

— Hozzáfogjunk? — kérdeztem a ceruzámat hegyesgetve.

O nem felel, csak fekszik a padon és megmegcsuklik a sírásban. En meg elővettem az

téveszteti, hogy különösen a déli államokban erős nemzeti érzések uralkodnak és hogy ezért különösen mi csak erős hadsereggel haladhatunk előre.

(A hadseregszállítások.)

Chorin Ferenc kifogásolja, hogy a hadügyminiszter nem tett eleget a delegáció ama határozatának, hogy a szárazsámadásokban tételről-tételre mutassa ki az ipari rendelkezések szükségét.

Seterényi József államtitkár arra hivatkozik, hogy Chorin az 1906-i szárazsámadások alapján ítélte meg a helyzetet. Schönaich hadügyminiszter az 1907. szállításokra vonatkozólag hozzájárul a kívánsághoz.

Okolicsányi László indítványozza, hogy utaltsák a hadügyminisztert, hogy a katonai iskolák tanítási tervét a polgári középiskolákkal hozza kapcsolatba.

Szabó István ezt nem tartja megvalósíthatónak.

(A hadügyminiszter a katonai kérdésekről.)

Schönaich báró közös hadügyminiszter: — Konstatálták többen, hogy nincs meg a hadseregben a teljes paritás. Ez a mostani politikai helyzetnek a következménye, amely megakadályozta, hogy a hadügyminiszter bármilyen tekintetben kezdeményezőleg léphessen fel. Sok kérdés megoldandó s remélem, hogy ez a megoldás nem késik soká. Így most csak a hadsereg intenzív fejlesztése terén történhetnek lépések, extenzív fejlesztés nem történhetett. Sürgős szükség van a várüzéresség szaporítására és a távirócsapatok felállítására. A tisztikar és a polgárság között Magyarországon egyre jobb a viszony.

Az elnök az ülést ekkor felfüggesztette és a tárgyalás folytatását délutánra halasztotta.

(A tiszti fizetések.)

A délutáni ülésen a tiszti fizetések és a legénységi zsold felemelésének kérdése okozott vitát. Issekutz Győző fejezte ki alkotmányjogi aggályait a miatt, hogy ezt az ügyet a delegációk intézik el.

5 rajztömbjét és tíz perc múlva megböktém az oldalát:

— Ide nézz!

Ó lassan fölemeltem a fejét, elfásult arccal fordul hozzám, — de hirtelen meglepetés tűkrözött csakhamar a szemében. A loncsera körvonalait látta a rajzlepon, még pedig olyan jó kivitelben, hogy nem látszott meg rajta a hamar munka.

— No né!

Csak ennyit tudott meglepetésben mondani Emilkém. Nekem, a hírhedt rossz rajzolónak végtelen jól esett és hízogott ez a csodálkozás. Neklestem a munkának és csakhamar a teljes kidolgozáshoz is közel voltam. A loncsera igen jól sikerült. Megmutattam neki rajta néhány vonalat:

— Ezeket gummid ki és huzd ki egy kissé erőteljesebb vonalakkal. Akkor készen lesz.

Es hozzáfogtam az én palmettámhoz is, a mely csodálatos könnyűséggel került ki a ceruzából, hisz — talán benyunt szemmel is meg tudtam volna csinálni. Nagyon jól sikerült.

Emilkém azonban olyan isgatott volt, hogy még azt a néhány vonalat sem tudta rendszeren meghuzni, a melyeket rábistam. Ismét az 5 rajztömbjét vettem elő és befejeztem a rajzát.

— Már most, azt hiszem, nemsokára jön az öreg, — biztattam a pártásomat. (Ha két diák beszél, akkor „az öreg” mindig egy tanárt jelent.)

Wekerle Sándor felelt Issekutznak, kijelentve, hogy e kérdés alkotmányjogi része még nagyon vitás. Ok magasabb politikai indokból azt a kivezető utat keresték, hogy miután a honvédség és a közös hadsereg tisztjei egyforma illetéket kapnak, először a honvédség tisztjait illetményeit állapították meg a parlamentben és ezáltal, ha nem is közvetlenül, de közvetve honorálták a budgetjog alkotmányos felfogása szempontjából elfoglalendő szigorú álláspontot.

Több apró felszólalás után a tárgyalás folytatását holnapra halasztották.

Zárt ajtók mögött.

Hétezer korona megtakarítás.

Olcsóbb lesz a közvilágítás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 15.

Három hénap pihenés után ma ismét a közvilágítás kérdése foglalkoztatta a közlekedési és jogügyi bizottságokból kiküldött egyes bizottság tagjait. Ma végre, a közvilágítást eladó társaság koncilians magatartása következtében, oly megállapodásokra jutottak a bizottság tagjai Tolnay Ákossal és Pényes Dezsővel, az aradi villamosági részvénytársaság képviselőivel, hogy azokat a legnyugodtabb lelkismerettel terjeszthetik a közgyűlés elé. A város sokkal fényesebb világot kap, mint eddig és a társaság hajlandó az ipari érdekeket is szolgálni az által, hogy éjjel nappal nyújt áramot még a magán vezetékeken is három fillér maximum árért.

A hónapok óta húzódozó kérdés tehát az előkészítés minden fázisán átment s így tisztázva áll a közgyűlés előtt majd annak minden oldalán. A törvényhatósági bizottság a döntő szó tehát annak minden egyes tagja jogosan kérdeheti, hogy miért történt mindez úgy ahogy éppen megtörtént. Nem szokás, nálunk legalább nem, hogy a tanács valamely javaslatot megelőző tárgyalásokat, érdekes alközlések elismintését és összeegyeztetését is a közgyűlés elé terjessze. Erről a sajtó szokott

gondoskodni. Most azonban ennek a feladatunknak nem lehetünk eleget. A bizottság zárt ajtó mögött tárgyal, a sajtó kirekesztésével.

A három óra hosszat tartó ülés után szűk szavakban adták tudtára a hírlapíróknak, hogy kész a megegyezés. Nem vagyunk hível ennek a diplomatikust mímelő és ok nélküli titkolódásnak. Utóvégre a közvilágításról van szó, amelyből a közvilágítást fizetik s ebből az egyetlen szempontból ítélendő csak meg az a szerződés, melyet a villamos társasággal kötött a közgyűlés. E körül nincs helye a zárt ajtók mögötti tárgyalásoknak.

A mai ülésen döntötték el azt a kérdést, vajjon a társasággal kötött alapszerződés értelmében joga van-e a városnak a villamos vezetékre a máltól eltérő rendszerű lámpákat alkalmaznia s köteles-e a társaság szerződés nem kötése esetén bizonyos egységeken tovább is áramot szolgáltatni. Rezenberg Miksa dr. egy memorandumban fejtegette ki erre vonatkozólag nézetét s ezt — mint annak idején megírtuk — nyomtatásban szét is osztották a törvényhatóság tagjai között. A bizottság magáévá tette Rezenberg dr. fejtegetését s mindkét kérdésre igennel felelt.

A villamos társaság ennek a felfogásnak ellentmondott, de jogi álláspontja fenntartása mellett a mai ülés elé egy pótajánlatot nyújtott be, mely annyiban kedvezőbb az eddigi — lapunkban számtalanszor ismertetett — ajánlatoknál, hogy a közvilágításért kért hétezer korona általánosság fejében a gazdaságosabb, nagyobb fényerejű lámpák felszerelésére, fenntartására, felgyújtására, eloltására kötelezi a társaságot, ami hétezer koronával teszi olcsóbbá azt a világot, mely sokkal fényesebb, intenzívebb lesz a maiénál. Az eddigi 10 és 16 gyertyafényű lámpák helyett 25 és 50 gyertya erősségűeket hajlandó égetni, az 10 lámpát pedig 4 darab 120 gyertyafényű lámpára cseréli át. Huszezer korona évi általánosságot kér ezért a társaság az esetre, ha tíz évre köt vele a város szerződést.

Kötelezi továbbá magát a vezeték-hálózatot a város kívánságára tovább fejleszteni, ha a város minden száz folyóméter vezeték bővítésére egy egész éjjeli és egy fél éjjeli közvilágítási lámpát garantál.

Az ipari áramot hektovatonként három fillérért szállítja, de ebből nagy fogyasztóknak tetemes árengedményt ad. A kábel hálózatot éjjel-nappal lesz áram s az ipari áramot mindenütt szolgáltatják, ahol magánfogyasztásra való vezeték már létezik vagy ahol az érdeklőség minden 100 méter vezeték meghosszabbítására legalább egy lóerőnek évi 2000 órán át való igénybe vételét biztosítja. A bizottság ezeket a feltételeket elfogadhatónak találta, de kikötötte még, hogy a társaság tíz éven belül köteles a technika haladásának megfelelően az ezután forgalomba jövő gazdaságosabb, de intenzívebben világító lámpákat alkalmazni.

A mai tárgyalás eredményét a közlekedési és jogügyi bizottság plénuma is tárgyalja s ez foglalja javaslatba a társasággal megkötendő szerződés feltételeit.

Minisztertanács. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Ma déli 1 órakor az országban épületében minisztertanács volt, amely rövid ideig tartott s a legutóbbi minisztertanács óta felhalmozódott folyó ügyekkel foglalkozott. A Budapesti Tudósítóval illetékes helyről azt közlik, hogy a választói jog reformjának kérdése a minisztertanácson nem került szóba.

Kihallgatások a királynál. Budapestről táviratozzák: A király ma délelőtt általános ki-

Erre a szóra azonban megint baj lett. Pajtásom arca, amely időközben kiszáradt, fődörült, már a könnyek nyoma is eltűnt róla, szemlélő is megszabadult, — most újra beborult és hatalmas sírás kezdődött ismét.

— Bjoje, de nagy gyerek vagy. No halod! Most mit bögsz? Azt hiszed, hogy ez a loncsera nem jó? Hát fogadjunk, hogy jó lesz!

— A loncsera jó, de meg fogok bukni, mert a te palmettád jobb. Ha a te rajzod nem volna itt, engem az öreg átengedne.

Tehát az összehasonlítástól félt Emilkém. Megnéztem két művemét és összehasonlítottam. Bjoje, az enyém, mintha csakugyan jobb volna. Ha nem is sokkal. Hm! Vagy jobban tudtam a palmettát, vagy öntudatlanul is valami önszék működött bennem. Pedig én bizony iszen segíteni akartam ő rajta is. No, de hisz jól is van, a loncsera még a legrosszabb esetben sem oszállyozható szigorúan, mint elégséggel. Nem lehet, hogy megbukjék vele...

Emilkém szeméből ismét peregni kezdtek a könnyek, de csakhamar szárazra törülközött, mert ismerős lépések hallatszottak és az ajtózárnban megcsikordult a kulcs. Jött a tanár ur és elvette rajzainkat. Előttünk meg se nézte őket, hanem bevitte a tanári szobába.

— Várjatok meg! — szölt hozzánk.

Negyedóra múlva kijött és ideadta bizonyítványainkat, a melyekre rá volt már vezetve a javító visszaját eredménye. Emilkém keresztülment, én pedig — megbuktam...

hallgatást adott, ezután külön fogadta Bogdanovic Lucian új szerb patriárkát. Délután 3 órakor Schénich báró közös hadügyminiszter járult a felség elé, kiknek a tábornoki karban való előléptetésekre vonatkozólag tett javaslatokat.

Andrássy nem mond le!

Szenzáció egy tréfa körül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 15.

Tegnap irtunk arról, hogy állítólag Andrássy Gyula gróf belügyminiszter lemondani készül állásáról, mert nem tudja beváltani a választói törvényjavaslat benyújtására vonatkozó ígéretét. Most a kormányhoz nagyon közel álló B. H. azt írja, hogy ez tévedés: Andrássy nem akar lemondani, mert igenis be tudja váltani ígéretét.

A mi értesülésünk szerint — írja a B. H. — nincs semmi akadály annak, hogy Andrássy gróf az általa megállapított időben javaslatát a törvényhozás elé terjessze. Andrássy gróf néhány napig távol volt a fővárosból; rövidre szabott tükerebe utazása hosszabbra nyúlt, mert utközben meghűlt, ami visszatérését késleltette. De már visszatért Budapestre s minden gondját ismét a reform-javaslat beterjesztésének minden irányu előkészítésére fordítja. És ismételjük: a mi értesülésünk szerint ennek az előterjesztésnek nincs és nem lehet semmi néven nevezendő akadály. Andrássy gróf akkor és arra az időre, amikor kiállításba helyezett, korszakos törvénytervezetét teszi a képviselőház asztalára.

Andrássy gróf a képviselőháznak május 27-én tartott ülésén Mezőfi Vilmosnak hozzántézett interpellációjára a következő választ adta:

— Én a javaslatot csak ősszel szándékozom benyújtani, még pedig, ha csak tehetem, az őszi szenzáció első üléseinek egyikén, azonban feltétlen obligót vállalok arra, hogy az őszi szenzáció első hónapján belül beterjesztem. Tehát remélem, hogy minél hamarabb, már az első ülések egyikén beterjeszthetem, erre azonban feltétlen obligót nem vállalhatok. Feltétlen obligót csak arra vállalok hogy az első üléstől fogva egy hónapon belül fogom beterjeszteni a javaslatot.

A nyári szünet után, amikor a képviselőház szeptember hónap 22-én újra megnyílt, Andrássy gróf a képviselőház folyosóján folytatott beszélgetése közben a javaslat előterjesztésére vonatkozólag a következő nyilatkozatot tette:

— Október végén, vagy legkésőbb november elején a Ház elé terjesztem a javaslatot.

Essék Andrássy nyilatkozata is értesülésünk szerint semmi szükség nincs arra, hogy bárkit is kapiciáljanak az Andrássy vállalt obligó boldogására. Amint hogy ez a hírsztelt kapiciáció valójában nem is történt meg. Kossuth Ferencnek egy tréfa megjegyzését magyarázták félre. Andrássy gróf s vele az egész kabinat állja az obligót s be is fogja váltani.

Mihelyest a delegáció befejezi tanácskozását s a képviselőház érdemleges ülése újra összegyűl, ami körülbelül november tizedikére várható, akkor Andrássy gróf a képviselőház elé fogja terjeszteni a választói jogi törvényre vonatkozó javaslatát.

TORÖKORSZÁG BOJKOTTJA.

Montenegró hadat üzen. — Az annexió és a hatalmak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 15.

A balkáni helyzet a szerb forrongástól eltekintve is aggasztóvá kezd válni. A szerb trónválságról lapunk más helyén emlékezünk meg, itt azokat a táviratokat adjuk, melyek Törökországra, Montenegróra és a hatalmaknak az annexióval szemben elfoglalt álláspontjára vonatkoznak. Törökországban egyre nő az osztrák áruk bojkottja, Montenegró pedig a monarchia elleni háború mellett foglalt állást.

Bulgáriából is érdekes hírek érkeznek; többek közt az, hogy Ferdinánd királyt november végén ünnepélyesen megkoronázzák.

Mai távirataink itt következnek:

Az osztrákok bojkottálása.

Bécsből táviratozzák: A lapok szerint az osztrák iparosok szövetsége Aerenthal báró külügyminiszterhez táviratot intézett, amelyben rámutat a konstantinápolyi kereskedők elleni megzsalomra és azt a sürgős kérést intézi a miniszterhez, hogy mielőbb és a rendelkezésére álló összes eszközökkel hasson a török kormányra abban az irányban, hogy az osztrák állampolgárok élet és vagyonbiztonsága kellő védelemben részesüljön. Együttal kéri a szövetség a török kormány figyelmét arra, hogy ilyen mű kérés feltétel nélkül szavatolnia kell. Aerenthal báró külügyminiszter válaszában közölte, hogy a konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövét már értesítette az ottani eseményekről és hogy az iparosszövetségtől kapott sürgöny folytán indítatva érezte magát a nagykövetet, aki már korábban épéseket tett ebben az ügyben még egyszer utasítani, hogy a rendelkezésére álló összes eszközökkel nyomatékosan keljen védelmére az osztrák alattvalók élet- és vagyonbiztonságának és tegye felelőssé a portát, ha elmulasztja a megfelelő óvintézkedések megtételét.

Montenegró háborúra készül.

Cetinjéből jelentik: Nikita fejedelem rendkívül barátságosan fogadta Joanovic szerb ügyvivőt és a következőket mondta neki:

— A közös veszedelem pillanatában el kell felejtenünk a viszálykodást és a villogást; nem gondolok többé a rossz órákra, amelyeket rossz emberek szereztek nekem. Mindig meg voltam róla győződve, hogy Istenben boldogult szeretett leányomnak férje nem lehet rosszindulatú irányban. Mesterséges félreértést támasztottak közöttünk. A szerbek, akiket testvérek módjára szeretünk, bizonyosak lehetnek Montenegró segítségéről. A ti szenvedések a mi szenvedésünk, testvérek vagyunk és testvérek módjára segítenünk kell egymást.

Cetinjéből táviratozzák: A szkupstina nagy többséggel a háború mellett szavazott, de a végleges döntést a fejedelemre bízta, a ki a körülményekhez képest fog határozni.

Kattaróból jelentik: A St.-Georg magyar osztrák cirkáló hajó a montenegrói vizek ellenőrzése végett legközelebb elmegy Dulcignóba.

Az erélyes Bulgária.

Szófiából táviratozzák: Nemzetország és Auszria Magyarország újból figyelmeztették a

bolgár fejedelmet, hogy a keleti vasutak dolgát mentől előbb intézzék el. A bolgár kormány ebben a kérdésben elutasító álláspontot foglal el és arra támaszkodik, hogy a bolgár nép inkább felidét a Törökország elleni háború veszedelmét, sem hogy kártérítést fizessen Törökországnak.

Szófiából táviratozzák: Ferdinánd király ünnepies megkoronázása november végén lesz.

A nemzetközi konferencia.

Frankfurtból táviratozzák: A Frankfurter Zeitung jelenté Konstantinápolyból: A tervezett konferencia programjára vonatkozólag Törökország, mint itteni mérvadó körökben halatlazik a következő álláspontra helyezkedik:

Törökország tiltakozását Bosznia annexiójával szemben továbbra is fenntartja, lemond azonban arról, hogy ezt a konferencia programjába felvegyék. A kelet-ruméliai kérdés szabályozásáról, ami annak ugy államjogi, mint pénzügyi oldalát illeti, Törökország semmi eszméért sem mond le és azt is követeli, hogy a „Bolgárok cárja” címét változtassák meg, mert Törökország ebben Bulgáriának Macedóniára való aspirációját látja. A tengerszoros status-quoját nem szabad megbolgyatni, minélfogva Törökország minden más kompenzáció tárgyalását a konferencián visszatartja, mert nézete szerint ő egyedül van csak feljogosítva arra, hogy kompenzációkat adjon.

Párisból jelentik: Az „Echo de Paris” külön tudósítója jelenté Londonból: Anglia, Oroszország és Franciaország között teljes az egyetértés a balkán helyzetre néve.

Mozgósított török hadtest.

Brisztovából (Uzsküb-bulgáriai vonal) jelenté egy éjszakai távirat:

— Konstantinápolyból érkezett hadügyminiszteri parancs folytán a harmadik hadtestet mozgósítják. A tartalékosokat már is behívták.

TANÜGY.

(—) Balla Frigyes polgáriiskolai rajztanító. A város iskolaszéke ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülést, melyen a bizottság tagjai rendkívül nagy számban jelentek meg. Több, a város iskoláinak adminisztrációját illető kérdés elintézése után az iskolaszék választással bötöltötte a városi polgári taniskolánál az új iskola létesítése miatt szervezett új tanszékeket, illetőleg Fekete József, Szántó Péter és Szathmáry István polgári iskolai tanítókat, akik eddig mint ideiglenes tanterek voltak alkalmazva, véglegesítették. A rajztanítói állásra egyhangulag és lelkesedéssel Balla Frigyes festőművészt választották meg. Az iskolaszék Múlek Lajos dr. és Nesnera Aladár bizottsági tagok indítványára kimondotta, hogy tekintette Balla kiváló képességeire, szorgalmára, még az sem kívánja meg tőle, hogy bizonyos határidőn belül diplomát szerezzen, hanem minden kikötés mellőzésével hívja meg a tanszékre, amelyen, ha mint tanár az egy év elteltével bevállik, véglegesíteni fogja. Ezzel dokumentálni akarta az iskolaszék, hogy Balla rátermettségét nem a szakvizsgától és a bizonyítványtól teszi függővé, hanem eddigi művészi és társadalmi működésében látja a garanciát arra, hogy választásával arra érdemes embert juttat abba a helyzetbe, hogy értékes erőlt a város javára fejtsen ki és tovább fejlessze.

Az iskolaszék az elemi iskolai beirafások eredményének felülvizsgálata után elhatározta,

hogy a Weitzer János utcai iskolánál a két első osztályt egyesíti a 68 tanulóba álló osztály vezetését egy tanítóra bízza s Lautner Mátyást az Illés utcai iskolához helyezi át.

Letartóztatott csaló.

Mese a rendőri brutalitásról.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 15.

Furfangos módon akarta egy kereskedelmi utazó fővárosban lakó főnökét ezer korona erejéig becsapni. Az eperjesi rendőrség hanyagságát használta fel a maga ravasz terveire, de nem volt szerencséje. A rendőrség tényleg hanyag volt s Krausz urat szabadlábon hagyta s ezt a mulasztását a fővárosi rendőrség tette jóvá, amely Krausz urat lefűlelte. Az érdekes ügy részleteit a következőkben jelenti tudósítónk:

A fővárosi rendőrség ma délelőtt letartóztatta Krausz Vilmos 42 éves kereskedelmi utazót, aki Farkas Henrik fehérneműkereskedő Váci utca 15. szám alatti üzletében volt a mondott minőségben alkalmazva. Farkas nemrég utasítást adott Krausznak, hogy utazzon le egy kollektív kofferrel Eperjesre s ott szerezzen az árunak vevőközlőnséget. A kollektívval Krausz tényleg el is utazott, de hogy azt eladja, vagy pedig, hogy az árunak vevőközlőnséget szerezzen, azt tudatosan elmulasztotta.

A cég pedig nap nap után várta Farkas utátrendelését, közléseit a kiküldetésére vonatkozó eredmény, vagy eredménytelenségek felől; nagy meglepetésére egyik sem érkezett. Egy szép napon azonban végre jött egy keserves hangú levél a cég főnökéhez, amelyben Farkas elmondja, hogy ő a világ legszerencsétlenebb embere. Amikor megérkezett, — írta — elfelejtett a rendőrségtől házalási engedélyt szerezni és már az első napon, amint a kollektívval háziról házra, úletről-úletra járt, elfogták a rendőrség emberei s a rendőrkapitányságon előállították. Itt hiába mondotta a rendőrkapitánynak, hogy egy csekély mulasztásról van szó csupán, a kapitány nem hitt neki és ezer koronára megbüntette, a kollektív tartalmát pedig, melynek ötezer korona volt az értéke, lefoglalta, amíg a büntetést le nem fizeti. Most tehát arra kéri a céget, hogy legyen kegyelemmel iránta s előlegezze neki az ezer koronát, amelyet ő vissza fog fizetni havil 100 koronás részletekben.

Farkas természetesen nem sietett a pénz elküldésével, hanem mivel gyanús volt előtte az utazó levele, elküldötte a pénzzel egyik alkalmazottját, hogy személyesen győződjék meg az ügy mibenléte felől. Ezután egy-kettőre megállapította a valót. Konstatálta, hogy Krauszt a rendőrség nem büntette meg, sőt elő sem állította s az egész büntetés herce hurca nem volt egyéb, mint egy jól kieszelt mese.

A kiküldött hivatalnoknak nem volt nehéz megállapítani azt sem, hogy Krausz kinek a tulajdonosa az az értékes kollektív. Miután sikeres nyomozásairól számot adott főnökének, egy táviratára visszahívta Krauszt a fővárosba, közben pedig bűnvádi feljelentést tett ellene a rendőrségen. Mi sem természetesebb, minthogy Krausz gyanútlanul jött fel a fővárosba, ahol azonban már a detektívek váriák rá.

A főkapitányságon ezután egy-kettőre tisztázódott az ügy. Krausz bevallotta, hogy az ezer koronás büntetést csak azért találta ki, hogy főnökétől a mondott összeget kicsalja, s az összeget kártyaadósságnak a rendezésére fordítsa. Letartóztatták.

SZERBIA HÁBORU ELŐTT.

Kósza hírek a király lemondásáról. — A trónörökös agitál.

Megtámadott magyar üzletek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 15.

Szerbia őrjögő láncot jár, tüzes csóvával a kezében, puskaporral telt hordók felett. Egy gyerek, aki fékezhetetlen forró vérének magmagyarázhatatlan fellobbanásával számtalanszor adott anyagot a botrány krónikáknak, a szerb trónörökös, felcsapott piaci agitátornak. Lakásának ablakából tüzezi a tömeget, a mely már nem a tegnapi csőcselék, hanem a honorátorok, a szerb főváros elitjéből verődött össze s megígéri nekik, hogy együtt fog velük a harctéren meghalni. A közvélemény minden rétege követeli ma már a háborút s a nyomás, mely alulról felfelé is a fizika törvényei szerint egyenlő erővel hat, rombolásra, idegen alattvalók megtámadására vezetett.

Az izgalom tetőfokra hágott. Fényesen bizonyítja ezt az, hogy ma délután Belgrádban s onnan Magyarországon is elterjedt annak a híre, hogy a Karagyevics dinasztia megfosztják trónjától mert — a békét s nem a háborút akarja. A hit egyelőre megcáfolják, de a belgrádi forró levegő, úgy látszik, mégis robbanó anyagot rejt magában és a kavargásban senki megítélni nem tudja, mit szül a holnap.

A belgrádi végzetes eseményekről a következőket jelenti tudósítónk:

A rettegő király.

Belgrádból táviratozzák: Péter király lemondásának híre általánosan el van terjedve. Azt hiszik, hogy a király fiát, György herceget fogja megbízni a régensséggel, ő maga pedig a legnagyobb titokban el fogja hagyni az országot. A konakban gyanús intézkedéseket tesznek. Napok óta csomagokat szállítanak, amelyekben állítólag a király holmijai vannak. Meglepő, hogy Péter király a kormánytól azt követeli, hogy civillistájának még nem esedékes részleteit is folyósítsák. Ha a menekülés híre valóban bizonyul, az országot borzasztó katasztréfa fenyegeti. Döntő szerepet játszik itt a háboruspárt, mely mindenképen azon van, hogy Pétert a trónról elkergesse. A dinasztia-ellenes mozgalom olyan mérvet ért el, hogy a királynak gyilkos merénylettől való féltelme valóban jogosult.

Péter menekül?

Belgrádból táviratozzák: Az itteni lapok külön kiadásokban jelentik, hogy Péter király Magyarországra menekült. A király több bizalmas barátjának kijelentette, hogy nem érez magában annyi erőt, hogy az országra nézve végzetes háborus mozgalmat feltartóztassa és attól fél, hogy fanatikus emberek gyilkos merényletet követhetnek el ellene.

A Connaughti herceg.

Belgrádból jelentik: Az egész országban nagy propagandát csinálnak a con-

naughti hercegnek, Szerbia jövőbő királyának. Az ország számos vidékén emisszáriusok járnak a herceg fotográfiájával és felszóltják a népet, hogy kiáltssa ki királylyá a herceget. Általánosan el van terjedve az a hír, hogy a király Magyarország felé szándékozik menekülni.

Connaught Artur herceg a néhai Viktoria angol királynő és Albert szász-köburg-góthai herceg hatodik fia. Londonban született 1850. május elsején. Néhány év óta mint tábornagy, a skót gárda parancsnoka. Felesége Lujza Margit porosz hercegnő. 1886 től 1889 ig a herceg Kelet-Indiában élt, mint a bombayi hadosztály parancsnoka.

A trónválság cáfolata.

Belgrádból táviratozzák későn este:

Péter király szökéséről és a trónválságról elterjedt hírek valótlanok. A király nem köszönt le és egyelőre nem is szándékozik lemondani. A kósza híreknek az lehet a magyarázata, hogy az izgatottság és forrongás Belgrádban folyton nő és a helyzet válságos. A tüntetések megismétlődnek.

Forrongás Belgrádban.

Belgrádból táviratozzák: A mai nap folyamán a mozgalom kezd veszélyes dimenziókat venni. Most már nem Bosznia annexiója ellen agitálnak, hanem nyíltan kimondják, hogy rekompenciákat akarnak Bosznia és Hercegovina helyett. Ez a hangzatos jelszó nemcsak a tömegre, hanem a polgárságnak eddig tartozkodóan viselkedő elemeire is hatott, úgy, hogy míg az eddigi tüntetéseken kizárólag csak csőcselék és éretlen ifjuság vett részt, a tegnapi és mai tüntetéseken katonatisztek, ügyvédek, orvosok és hivatalnokok vesznek részt igen nagy számmal.

A trónörökös szózata.

Belgrádból jelentik: A tüntetők tegnap éjjel újból a királyi palota elé vonultak, ahol a trónörökösöt kívánták hallani. György trónörökös megjelent és ezeket mondta:

— Édes fivérem! Szívélyesen köszönöm óvációtokat. Higyjétek el nekem, hogy nekem is nehezemre esik fivereinél állapotát nyugodt vérrel szemlélni. De én magam egyedül nem csinálhatok semmit, mert én is felsőbb hatóság előtt állok. Legyetek azonban meggyőződve, hogy ha kritikus pillanatok következének be, én mint a ti vezérek kész vagyok véretem feláldozni a hazáért.

A néptömegeből kivált ekkor Nusics tanár, a hírhedt újvidéki szerb agitátor és e szavakkal fordult a trónörököshöz:

Trónörökös! Ezt a helyzetet tovább nem tűrhetjük. Vess véget ennek a helyzetnek, mert ha nem, úgy mi kény-

telenek leszünk egyedül ellenségeink ellen fordulni.

Megtámadott üzletek.

Belgrádból táviratozzák: A tüntetők ma letépték az osztrák és a magyar kereskedőknek cégtábláit, úgy, hogy az osztrák-magyar követésnek vezetője ma megjelent a szerb külügyminiszternél és figyelmeztette azokra a súlyos következményekre, melyek ebből előállhatnak.

Merénylet egy hid ellen?

Belgrádból az új folyamán még különböző ellenőrizhetetlen hírek kerültek forgalomba. Egy távirat szerint a Bosznabrod—szerajevói vonalon a mohamedánok légherőpítették a vasuti hidat. E hírt még nem erősítették meg.

Az aradi teksztíl-gyár.

Aradi pénzintézetek részvétele.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 15

Arad nem a legszerencsésebb városok közé tartozik. Ezt a banális igazságot minden lépten-nyomon csak megerősítik az események. Balszerencsénk hőmérője azonban — a gyáralapítás. Valóságos tantalusi kinokat szenvedünk végig az alatt, míg izzadságos munkával a megvalósításig előkészítjük s mikor az utolsó lépést kellene megtenni, akkor elháríthatatlan akadályok merednek fel előttünk, amelyek a nagyközönség előtt elzárják a jövőnek legszebb képét is s a vállalkozással szemben elkedvetlenítik, bizalmatlanná teszik. Azért óvatosan és fenntartással fogadjuk azokat a híreket, melyeket a városházán tervbevett és naiv bizalommal szépen elképzelt újabb alkotásokról kapunk.

Kellemes kivételt alkot Hefele János elzászi gyáros gyáralapítási akciója, mely nagyhangú ígéretet és félig kész, ki nem alakult ideák helyett, teljesen befejezett, minden részletében kidolgozott és realizálható propezióival akar a közönség érdeklődésére hatni.

Addig nem is beszélt tervéről Hefele, míg meg nem győződött arról, hogy az Aradon alapítandó teksztíl-gyár létesítéséhez szükséges feltételek mind megtalálhatók. Ezt a komolyságot látva, az aradi mérvadó körök teljes bizalommal fogadták a gyáros megbízottját, aki tegnap volt Aradon s a magyar alapítókkal tárgyalta. A rentabilitási számításokat és technikai előmunkálatokat kellőleg felülvizgálták s az alapítók jelenleg a magyar érdekcsoport összeállításán fáradoznak.

A magyar érdekeltek azon óhajuknak adtak kifejezést, hogy a majoritás a magyar csoportnak biztosítsa, és azáltal, hogy a részvényjegyzések Aradváros és Arad-megye közönségének is hozzáférhetővé tételnek, az egész alapítás inkább lokális ügygyé nőhesse ki magát.

Ertesüléseink szerint a helybeli pénzintézetek is örömmel karolták fel az eszmét és kijelentették, hogy nagyobb összeggel óhajtanak részesezni.

Az a nagy érdeklődés, mely éppen pénzügyi körökben az új textílgár létesítése iránt megnyilvánul, legjobb bizonyítéka annak, hogy komoly és életrevaló alapításról van szó.

A kormány az új gyárnak 30 százalékos szubvenciót biztosított és a francia csoportnak e hó végéig kell az erre vonatkozó kötelező nyilatkozatot aláírnia.

Justh és az autobusz.

HA ázelnök második kalandja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 15

Mindenki tudja, hogy Justh Gyula, a képviselőház elnöke idig-végig modern ember és nagy barátja a haladásnak. Ennek ellenére azonban nagy türelmével viseltetik a közlekedés egy új eszköze: az autobusz iránt. De ez nem is csodálatos, ha tekintetbe vesszük, hogy Justh-ot egy éven belül immár a második kellemetlenség éri éppen az aradi autobusszal kapcsolatban. Még emlékeztetünk az a kisebb balást, amely az év elején Gij környékén érte az elnököt. Justh ugyanis akkor kocsiján Aradról tornyal birtokára hajtatott s az országúton szembe jött vele egy autobusz, amely akkor éppen próbaujtát tette. A lovak megijedtek a száguldó gépkocsitól, ágaskodni kezdtek, majd a fogatot felborították s az árokba dobták. Szerencsére Justh-nak sikerült idejekorán kitugrania, s így neki nem esett baja, csupán a kocsiának egy kereke tört el. Akkor a Neuman család előzékenysége tette lehetővé, hogy a Házelnök tovább folytathassa útját. A Neuman-gyárban fogatot bocsátottak Justh rendelkezésére s így minden fenakadás nélkül tovább utazhatott.

Ennek az esetnek ide s tova már egy éve s Justh talán már al is felejtette az egészet. Csak a városi tanács volt megijedve, hogy a képviselőház elnöke a kereskedelemügyi miniszteriumban szót fog emelni az aradi autobusz-járat engedélyezése ellen. De Justh-nak akkor az országos gondok mellett ilyesmi eszébe sem jutott.

Ma — egy év után — a Házelnöknek újból kis kellemetlensége támadt az autobusz révén. Justh ugyanis ma este hat óra után kocsi Tornyalra bejött Aradra és a vasútállomásra hajtott. A kocsi megállt a bejáró előtt, Justh pedig kiment a perrenra. Időközben egy autobusz nagy zakatolással az állomás elé rohogott és éppen az elnök kocsija mellett száguldott el. A lovak — talán ugyanazok, mint az első alkalommal — megijedtek és toporraesekni kezdtek, úgy hogy a kocsiának nehezen sikerült a megindult állatot megfékezni.

Éppen ekkor jött ki az állomásról Justh és látta a történetet. Ingerülten rászólt a sofőrre:

— Miért nem fékelt és miért nem hajtott lassabban — mondta.

Azután az állomás előtt posztoló rendőrnek bejelentette az esetet és felíratta a sofför nevére. A sofför morgott valamit a bajussa alatt, mire Justh rákiáltott:

— Nem tudja, kivel van dolga? Én a képviselőház elnöke vagyok.

Azzal megfordult és kocsija felé köszödelte.

Az incidensnek természetesen sok nézője akadt. Mikor Justh már az autobusszról eltávozott, a sofför, — mi telhetőit tőle — így fakadt ki:

— Ha a képviselőház elnöke az az ur, akkor csináljon rendet a képviselőházban, ne az autobuszokkal törődjék.

En volt a Házelnök második kalandja az autobusszal. A teremtső ne adja, hogy harmadik is legyen, mert Justh még komolyan megharagzik Aradra.

Ebből aztán baj lehet!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház mősora:

Péntek: Mignon, opera. Malacky Blanka fellépéssel. (A bérlet.)
Szombat: Dellárkirálynő, operett. (A bérlet.)

Mignon.

(Regényes opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzette: Thomas Ambrus. Bemutató előadás.)

Hatalmasat produkált ma az aradi Nemzeti Színház. A klasszikus zeneirodalom egyik gyöngyét, Thomas Mignonját mutatta be olyan előadásban, melyre büszke lehet direktor, karmester, zenekar-vezető, magánszereplők, de a kar minden egyes tagja külön, külön is. Nem lehet eléggé dicsérni már magában véve azt a törekvést, hogy a vidéki publikum szon részese, melynek nincs módjában az opera előadásokhoz jutni, vidéken olyan magas színvonalú művelésben részesüljön, mint amilyenben ma az aradi publikumnak volt része. Szendrey Mihály értékes sikert aratott ma és nemes ambíciójával visszavarázsolta az aradi színházi élet fénykorát. A mai Mignon előadás diadala a színháznak és publikumnak, mely az utolsó helyig megőrizte a nézőtér, hogy kivégezését az eseményszámba menő előadásból.

Mignon-t ismertetni feleslegesnek tartjuk. Egyik örökbecsű szépege az a zeneirodalomnak. Itt csak az előadást és a szereplők játékát méltatjuk érdemük szerint.

Wlassák Vilma, Mignon, ma újabb diadalt vett az aradi közönségen. Az ő nemes ének-művészetének dicsőítésénél kifogyunk a jelzőkből. Csodáljuk és büszkéek vagyunk rá, hogy az aradi színház tagja. Az ő melőztetése a mi szerencsénk, mert szinte érthetetlen, hogy Wlassák Vilma nem a magyar királyi operahangnappal művésznője, holott nálánál különösen énekművésznővel az ország elsőnek tartott műintézetete sem dicsekedhetik. Felesleges Mignon volt. A közönség a tetszés és szeretet minden kiadó megnyilatkozásával elhalmozta nagyszerű énekéért. Mellette a vendégművésznőt, Malacky Bianka kisasszonyt kell említenünk, aki Philinet adta. Nem teszünk összehasonlítást, mert az az udvariasság rovására tűnik ki. Malacky Bianka kiválóan iskolázott, gyengehangú énekesnő. Koloratúrája csiszolt, trillái briliánsak, de hangja gyenge, nagyon gyenge, annyira, hogy lebírták szerepének nehézségét. A közönség udvariasan, de a megelégedés különösebb megnyilatkozása nélkül fogadta. Ferreri Meister Vilmos szerepében nyújtott kiváló. Sokszor méltattuk hőstenor szerepeiben, ma azonban mint lírai tenorista is igazolta azt, hogy nagystílusú művész, aki kitűnő hangjával, első rangú énekművészetével szerepének minden szépségét érvényre juttatta. Zajos, nagy sikere volt. Kitűnő Lotharó volt Ladiszlay és a sikerből kivetheti részét Hunyady, Laertes szerepében.

Jól látták el kis szerepeiket Polgár és Fazdy. Az utóbbival a rendezés folytán komikus akcident történt. A második felvonásban, mikor előírás szerint az ablak függönyét magára rántja, harsogó kacagás tört ki a nézőtérre, a mi az előadás komolyságát veszélyeztette. Kulcsár, aki a darabot igazán dicsőretre méltó játékkal, tudással és sikerrel rendezte, ezt a hibát korrigálhatja és a hatás másképp, előnyösebben üt ki. Az első felvonás táncjelenetében kellemes feltűnést keltett graciózus táncával Nemes Bella, a társulat új táncosnője.

A legnagyobb dicsőret hangján emlékszünk meg Tólgar karmesterről, aki az operát betanította és a zenekarról, mely művészt produkált. A nyitányt a közönség lelkesen megtap-

solta. A Mignon nagy sikere szép leple lesz az idel szezon történetének. H. G.

* Az anyós képe. Örök, elkophatlan téma az anyós. Ahány náció csak él a világon, annak teljezen meggyeszd fogalma van az an. óról és hiába mondják idejét multaknak az anyósvicceket, ma épp olyan nagyszámban teremnek és épp olyan kedveltek, mint az első anyós idejében. Az *Uránia* színház anyós képe egyike az elképzelhető legikerültebb anyós vicceknek. A megboldogult anyós, még halála után is üldösi boldogtalan vejét. Az arcképe megelvenedik és majdnem örületbe kergeti a szerencsétlen embert, aki pedig örömben, hogy végre holtnak tudja, drága pénzen megfestette az anyós képét. Nagyszerű humor van ebben a képből, mely harsogó kacagásra készteti a közönséget.

A városi tisztviselők a kormánynál.

Diplomatikus válaszok.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 15.

A törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városok tisztviselőinek küldöttei ma délelőtt tisztelegtek *Wekerle* Sándor miniszterelnöknel és *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszternél. A küldöttség a tisztviselők tegnapi kongresszusán elfogadott határozati javaslatot nyújtotta át, amelyben arra kéri a kormányt, hogy azt a kétféle millió koronát, amit a kormány a városok közigazgatási költségeinek fedezésére átmenetileg beállított, fordítsák a városi tisztviselők lakbérilletményeinek fedezésére.

A küldöttség először *Wekerlénél* tisztelegte. *Lovászi Márton* országgyűlési képviselő tolmácsolta a tisztviselők kérelmét, mire *Wekerle* így válaszolt:

— Meg lehetne győződni arról, hogy én a városok anyagi segítségét szívesen vállalom, mert ezt a kérdést nemcsak szociális, hanem kulturális és nemzeti kérdésnek tekintem, mert hiszen a városok a magyar nemzeti kulturának gócpontjai. Éppen ezért gondoskodtam arról, hogy az ország teherviselő képességének határait közelebbé hozzuk, hogy a városok anyagi helyzetén segíteni, már csak ezért is, hogy a városi tisztviselők helyzetén segíthessünk. Én tehát a legjobb indulattal fogadom kérésüket és rajta leszek, hogy a belügyminiszterrel egyetértőleg — akit természetesen a döntő szó illet ebben a kérdésben — kérésüket lehetőleg teljesítsük.

A küldöttség ezután *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszternél tisztelegte szintén *Lovászi Márton* vezetésével. *Lovászi* beszédére *Andrássy* ezeket mondotta:

— Az a két millió, amely a városok segélyezésére felvétellett, a pénzügyi kormány költségvetésébe illesztett be úgy, hogy arról legalább az ügy mai stádiumában csak a pénzügyminiszterrel való közös eljárás alapján intézkedhetem. Elvi alapokra ennek megosztását alig lehet helyezni, mert nagyon csekély és az összeg ahhoz, hogy megoldja azt a feladatot, mely szemünk előtt lebegett. Ez egy részletfizetés, melynél többet mai pénzügyi helyzetünk mellett nem lehetett felvenni. De hogy ezt miként fogjuk felosztani, arra vonatkozólag ma még nyilatkozatot nem tehetek. A pénz-

ügyminiszterrel kell még megállapodni és akkor mindenesetre tekintetbe veszem az Önök kérését anélkül, hogy ma erre néve ígéretet tehetnék. Kérem, méltóztassanak ezt egyelőre tudomásul venni.

A belügyminiszter válaszát a küldöttség tagjai vegyes érzelmekkel fogadták.

Nagy botrány a cseh tartománygyűlésen.

Verekedés, pofozkodás, birkózás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 15.

A cseh tartománygyűlésnek cirkuszi és korcsmai jelenetei ma elérték a tetőpontot. Olyan verekedés, pofozkodás, birkózás ment ma végbe a prágai tartománygyűlésen, amely után elkerülhetlenné vált annak feloszlata.

A botrányos gyűlésről itt következik távirati tudósításunk:

A prágai tartománygyűlés mai ülésén egy cseh szónok beszéde alatt a német képviselők papírgolyókkal dobálták a cseheket. Ekkor egy *Karta* nevű cseh képviselő három kockacukrot dobott *Wolff* német képviselő felé, aki tudva'evőleg cukorpanamákkal volt vádolva. *Wolff* erre vérvörösén ugrott fel helyéről. Nekiment *Kartának*, kezére csapott és felakarta pofozni. A német képviselőknek csak a gyenge sikerült a verekedőket szétválasztani.

Időközben azonban verekedések támadtak a terem más helyén. Könyvekkel, a padok letört darabjaival dobálták egymást a képviselők. Egy eddig még ismeretlen képviselő egy tintatartót dobott *Novák* képviselő fejére. A tinta *Novák* nyakába ömlött és bepiszkitott még más két cseh képviselőt is. Az elnök nagy botrányok között zárta be az ülést, de a viharos jelenetek ekkor is ismétlődtek.

Mayer német képviselő bűnvádi feljelentést tett *Sujka* cseh agrárius képviselő ellen, aki őt hajánál fogva ütötte és fojtogatta. Az ülésterem asztalai, székei jó részt szét vannak rongálva.

Azt mondják, hogy a holnapi ülés a tartománygyűlésnek utolsó ülése lesz.

SPORT.

+ Aradi löversenyek. Szombat és vasárnap rendezik az aradi versenyegylet őszi futtatásait. Mindkét napon 6-6 futam kerül eldöntésre. A beérkezett nevezések után látszik az egyes versenyek igen sikerülnek ígérkeznek. Az alagi urlovas istállók színe javára kötelezte tevéreit a futamokra, ugyancsak az urlovasok legkiválóbbjai fognak nyeregbe szállni a győzelemért. Ezek között ismeretesebbek *Czárán* Zoltán, *Wedlaner* hadnagy, *Baich* br. hadnagy, *Krause*, *Sibrik* főhadnagy, továbbá *Neimans* br. porosz urlovas, ki az idén először és már is nagy sikerrel szerepelt a magyar gyepen. Nevezetesebb istállóik közül képviselve lesznek a seprési ménes, *Pejacsevich* gr., *Orslich* gróf, *Liptay*, *Forgách* gróf, *Petanovits*, *Baich* báró és még mások. A versenyiáron már napok óta élénk munka folyik. A versenyekre déli 12 órától fél 2-ig a városi kávéházról indulva 10 percenként autobuszok fognak 40 illetve oda és vissza 60 fillérért közlekedni.

Helyárak: I. hely 4 kor., II. hely 1 kor., III. hely 50 fillér. Dátójegy külön helyen 30 fillér. Kezdete délután 1 órakor.

A zsidó árvaház felavatása.

Az izraelita hitközség közgyűlése. —

Döntés az új templom ügyében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 15.

Nagyfontosságú közgyűlést tartott tegnap délután az aradi zsidó hitközség képviselő testülete. Az aradi zsidóságnak két régóta huzódó ügyét hozta tető alá ez a közgyűlés, melyen végre kitűzhetők a zsidó árvaház felavatásának idejét és egyhangú határozattal kimondották az új templom építését.

Az árvaház ünnepélyes felavatásáról és a közgyűlés egyéb érdekes határozatairól itt következik tudósításunk:

(Az árvaház ünnepélyes felavatása.)

Az aradi izraelita hitközség egykori elnökének, *Deutsch* Ignácnak nemeslelkű alapítványából nyílt meg 1874-ben a zsidó árvaház. A későbbi adományokból, különösen a *Hatvany-Deutsch* család alapítványából szinte évről-évre fejlődött az árvaház, amely azonban most mégis szünek bizonyult. Sokféle terv merült fel az utóbbi években a kibővítésre, míg végre a régóta vajudó ügyet egy hatalmas csapással előre vitte a *Neuman család* nagylelkűsége. Ez év májusában ugyanis *végvári Neuman* Dániel a család nevében 40,000 koronát adományozott a hitközségnek az árvaház új-építési költségeinek fedezésére, mely összegből azután a *Fodor* és *Reisinger*-cég tervei szerint megtörtént az új-építés. A *Sina* utcai árvaházhoz egy új szárnyat építettek hozzá és az egész épületet ujonnan rendezték be. A modern építkezés már teljesen készen van és ezt a hitközség elnöksége a tegnapi közgyűlésnek be is jelentette. A közgyűlés ekkor elhatározta, hogy az árvaházat november 8-án ünnepélyesen felavatja és rendeltetésének átadja. A felavatáson jelen lesz a *Hatvany-Deutsch-család* képviselőjében *Hatvany-Deutsch Sándor főrendiházi tag* is.

A közgyűlés ezután elhatározta azt is, hogy *Nemess* Zsigmond dr. elnök buzgó működésének elismerésül és az árvaház történetének megírásáért az árvaház költségeiből fennmaradt 5000 koronából dr. *Nemess* Zsigmond alapítványt létesít.

(Az új templom.)

A közgyűlés másik nevezetes tárgya az új templom építésének kérdése volt. A közgyűlés elsősorban is egyhangúlag kimondta az új templom felépítését. A szakértői szemlék alapján a célra legalkalmasabbnak találta a *Simonyi*- és *Eötvös*-utcák között levő, jelenleg járszótérül szolgáló terület bekerített részét. A járszótér engedélyezése 1910. júliusában lejár és az *Eötvös*-utcai hid felépítése következtében meg sem újítható, ezért a hitközség a városi tanácshoz ma benyújtott kérelmében a várost arra kéri, hogy engedje át ezt a területet minden ellenszolgáltatás nélkül a hitközségnek, hogy az ezt 1910-ben birtokba vehesse és a templomot ott felépíthesse.

(Egyéb tárgyak)

A közgyűlés kimondta ezután, hogy a mostani alapszabályok helyett új alapszabályokat készít. Ezek elkészítésére egy bizottságot küldött ki.

A főkanonik helyettesi állásra a hitközség egyhangúlag *Semelána* Dzsó tanárjelöltet választotta meg, aki november elsején elfoglalja állását.

KORVIN FŐHADNAGY nem feltaláló.

Francia mérnöktől vette a motort.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 15

Fővárosi tudósítónk néhány nappal ezelőtt megintervjuolta Korvin főhadnagyot, aki részletesen beszámolt motorcsónakjának szerkesztéséről, a Dunán Bécsből-Budapestig megtett útjáról és a jövő terveiről. Az egész világ sajtója ünnepelte a zseniális feltalálót, aki három óra alatt tette meg a hosszú utat s annyira szándékozott motorjának sebességét fokozni, hogy átlag hetven kilométert tehessen vele óránként.

Most furcsa leleplezési közöl egy Berlinben megjelenő szaklap az úgyről. Azt írja, hogy a motoros voltaképpen nem is Korvin zsenialitásának a szülője, Korvin csak örökbe fogadja a vízi alkotmányt, amelyről az *Allgemeine Automobilistenzeitung* ezeket írja:

— Nagy hűhót csapnak mostanában egy kísérő csónakkal, amelyikkel Korvin főhadnagy ur a Bécsből Budapestig terjedő vizutit megtette. Ez mindenesetre sportesemény, azonban korántsem érdemli meg az úgynek hasábkon át való feszegetését. Elsősorban azért nem, mert Korvin főhadnagy ur még csak nem is feltalálója, hanem egyszerű vevője a „II. Ricochet“-csónaknak, amelyet jól ismerünk a monakói futtatások idejéből. Ott annak idején a csónak 12 lóerejű ananli motorjával fölkünet okozott. A csónak és az egész típus tervezője Bonnemaison francia mérnök. A csónak törzsét a Deschamps és Blonden hajógyár készítette. Sajátságos tehát, hogy a főhadnagy ur, mint „felfedező“ ünnepeket magát. A motor állítólagos gyorsaságát nem is akarjuk megvizsgálni. Bár nem éppen valószínűtlen, hogy a hirdetett utat megtette. Hiszen lefelé a vízen könnyen meg lehet, különösen, amikor a Dunának megvan az ismeretes erős áramlata. Ami a tervbe vett 50 lóerejű motorcsónakot és a Páris-Budapest közötti 70 kilométernyi átlaggyorsaságot illeti, továbbá azt, hogy Korvin főhadnagy ur ezt a gyorsaságot a Szaján, Marnen, Rajnán és a Majna folyókon fölfelé is megtartja, ha ezek a híresztelések Korvin főhadnagy urtól erednek, akkor ki kell jelentenünk, hogy bizony Korvin ur laikus. Mert szakember, aki valamit ért a dologhoz, ilyen tréfákat nem dob a világba.

TORVÉNYKEZÉS.

§ A Sulkovszki-Tagányi válópör. A múlt hónapban megirtuk, hogy a nagyváradi ítélőtábla Tagányi Sándor és Sulkovszki Ida hercegnő válóperében megváltoztatta az első bíróság ítéletét és a hercegnőt válókeresetével elutasította, mert a válasra ok fenn nem forog. Most letelt a felelkezési határidő és mivel a hercegnő nem élt felelkezéssel, az ítélet jogerőssé vált.

§ Felmentett korcsmárosné. A múlt év december hatodikán Köböl József nagykamarási gazda bejött Aradra s it betért özv. Davidovics Izraelné korcsmájába. Megvacsorázott, azután egyre másra hozatta a sörös kancsókat, míg kissé ptyókös lett. Mikor fizetésre került a sor, egy öt koronást vett elő s kiegyenlítette az elfogyasztott étel és ital árát. A korcsmárosné ekkor mellé ült és beszédbe ereszkedett vele. E közben Köböl lehusta az egyik csizmáját és akkor a csizmaszárból kiesett egy tarka rongy, amelyben a gazdának mintegy háromszáz korona pénze volt békítve. A korcsma-

rosné térdit fordult körülötte, kiment a szomszéd szobába s vele vitte a rongyot, majd ismét visszahozta. Kis idő múlva Köböl kereste a pénzt, de nem találta sehol és azt gyanította, hogy Davidovicsné lopta el tőle. Feljelentést tett az asszony ellen lopás büntetése miatt. Az aradi törvényszék a mai főárgyaláson nem látta belgészolva a vádat s ezért Nagy Sándor dr. helyettese, Gross Aladár dr. ügyvédjelölti védelme után Davidovicsné felmentette. Pogonyi Nándor kir. ügyész az ítélet ellen fellebbezett.

Nucuj kakaózik.

Ujítás a háziezrednél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 15.

A kakaó eddig az uri éledelek közé tartozott. Csak olyan környezetben képzelt el az ember, amelynél az elkényeztetett gyerekeket töml a nevelő, vagy a dada:

— A médi megissza a kakaót, aután felöltözik.

Vagy pedig olyan képben, hogy a kávéházban egy vékonybőrű, csiszolt ujjú fiatal ember szól oda a pincellérnek:

— Ödön, egy kakaót, félhabbal...

Nos, a kakaó, a hollandus nemzeti eledel sokkal demokratább környezetbe jutott s ma már Nucujnak is mindennapos eledel. Nucuj — ha az olvasó még nem találta volna ki — az aradi háziezrednek azt a bakáját jelenti, aki a hegyek mögüli, vagy a Maros mellől szakadt a várba katonánsk, otthagya a zsupfődeles otthont. Természetesen a háziezred több Nucujból is áll, akiket Oauc-nak, Trifu-nak, Juónnak és Tógyernek neveznek, de valamennyi ugyanazt a fogalmat jelenti, mint Nucuj, a paraszti baka.

A hadügyminiszter nemrég meghagyta, hogy a katonákat a kávé helyett táplálékos eledelhez szoktassák. A ki egyszer csak látta azt a festett viset, amit a katonáknak kávé néven beadnak, melegen köszönti ezt az ujítást. Hogy milyen nagy arányokban tesznek eleget ennek a rendelkezésnek, mutatja, hogy az Aradi Tejcarnok naponta 600 liter tejet szállít be a várba.

De e mellett próbát tesznek más táplálószerrel, a melyek a vacsora költségéből kikérültek. Így jutott sorra a kakaó, amelylyel az aradi 33. gyalogezrednél kísérletet tettek. A kísérletnek az volt a célja, hogy a legénység vajjon szívesen eszi sz új táplálékot.

A kísérlet eredménye eddig nem nagyon elégti ki a várakozókat. A bakák, akiket megkérdezték, hogy ízlik e, azt felelték:

— Tu ija Isten. Izább nem. Olyan se édes, se keserű.

Bizony a parasztyomor csak a végletekre hajlik. Vagy olyan édes legyen valami, mint a mézeskalács, vagy olyan csípő, mint a paprika; olyan, mint a márcos víz, vagy mint a pálinka. De a kakaónak, — bizonyosan így gondolják ők, — nincs karaktere.

De azért a kakaót valószínűleg rendszere sítik s miután nemcsak a Nucujok eszik, hanem a magyar legények, még baka-nótába fog kerülni. A kántinban nemsokára megváltozik a nóta:

Katonának nem jó lenni
Minden este, három évig
Kakaót kell enni...

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

„Köszörülhetitek a kardotokat!”

Mondta Forgács gróf, az aradi tiszteknek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 15

Háborúról beszélnek szerte az országban. Eddig csak az utca emlegette a háborus veszedelmet, most azonban már a hivatalos körök is komolynak tartják azokat a híreket, amelyek a magyar-szerb háborúság kitöréséről szólnak.

Bennünket, aradiakat különösen azért érdekelnek a harcias hírek, mert a területünkön levő katonaság a VII. számú hadtest kötelékébe tartozik. A temesvári hadtestnek van legtöbb kilátása arra, hogy ha csakugyan meg kell védelmezni a szerb banditák ellen a magyar határt, hát legelőször ők szállnak harcba.

A VII. hadtest közel fekszik a veszélyeztetett területekhez. Sőt az aradi 33. gyalogezred 2. zászlóalja egyenesen a szerb határon, Temeskubinban van, amelyet csak a Duna választ el a szerb határtól.

Egyszóval van okunk foglalkozni a háborus hírekkel. Épen ezért nem foghatjuk föl humorosan azt a hírt se, amelyet most aradi katonai körökben beszélnek. E szerint a belgrádi osztrák-magyar nagykövet, Forgách gróf, aki a napokban tért haza külföldi útjáról, több aradi huszártiszt előtt aggasztóan beszélt a belgrádi helyzetről.

Forgách grófnak régi barátja több főúri családból származó huszártiszt, akiket a ma megnyitott aradi lovasdandáriskolához vezényeltek s akik a napokban jöttek Aradra. Ezek a tisztek a napokban együtt utaztak a belgrádi nagykövettel s megkérdezték tőle, régi barátjuktól:

— Lesz-e háboru? Te csak tudod.

A követ titokzatos módon, fél tréfával, de bizonyos komoly éllel csak annyit mondott:

— Hát azt hiszem, hogy köszörülhetitek a kardotokat!...

Akárkinek ajkáról jelentéktelen, semmitmondó nyilatkozat lett volna ez, de a belgrádi követ részéről, aki a legilletékesebbek egyikének tekinthető, bizonyára több, jelentősebb a tréfánál. Különösen, ha tekintetbe kerül az, hogy a kijelentés intim, baráti körben történt, ahol a diszkrecióra szigorúan vigyázó diplomaták is elszólják magukat. S ha a küszöbön álló mozgósítást nem is jelentené ez, jellemző Szerbia hangulatára, amelyről a nagykövet kétségtelenül jelentéseket kapott és tett.

HIREK.

FELFÜGGESZTETTÉK

a vasuti munkások szövetségét.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 15.

A kereskedelmi miniszter a multkoriban — mint akkor megirtuk — rendeletileg felhívta a Vasuti Munkások Országos Szövetségét, hogy a szövetség díjazott alkalmazottait küszöbölje ki, helyüket szövetségi tagokkal töltsse be, s hogy a szövetség tagjainak névsorát terjessze föl a kereskedelmi miniszteriumhoz. Ebben a rendeletben erélyes hangon hívta fel Kossuth a vasutas szövetséget, hogy a

vizsgálat alkalmával kiderített szabálytalanságoknak vessen véget, mert máskülönben a szövetséget feloszlatja.

Fővárosi tudósítónk most azt jelenti, hogy mivel a szövetség a miniszter rendelkezéseinek nem tett eleget, *Kossuth most felfüggesztette a vasúti munkások szövetségét.* A felfüggesztésről szóló rendeletet ma délből közölték a szövetséggel.

A szövetség egyik vezetőembere a felfüggesztésről így nyilatkozott egy fővárosi hírlapíró előtt:

— Előre láttuk a felfüggesztést és tudjuk azt is, hogy ezt a felosztás fogja követni. A kormánynak ez volt a célja, mikor megindította ellenünk a hajszát. Mi nyugodtan várjuk, míg a kormány kitombolja magát. Még csak nem is tiltakozunk. Ha szövetségünket felosztják, tömörülünk a *Magyar Vasutas* című lap körül, melyet a sajtószabadság véd.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 16-án az időjárás: Enyhe, semmi, vagy később csapadék.

— A szabad tanítás. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Az országos közoktatásügyi tanács ma folytatta tanácskozásait az iskolán kívül való tanítás szervezéséről. *Apponyi Albert* gróf külügyminiszter többek közt ezeket mondta beszédében:

— A megyékről szólva, én is ezeket, valamint a községeket tartom arra hivatottnak, hogy a szabad tanítás terjesztésében és támogatásában nagy szerepet játszanak. Ezen téren eddig tett tapasztalatom azonban nem mondható bátorinak.

— *Andrássy* nem volt a királynál? Ma délután, ellenőrizhetetlen forrásból eredő hírek szerint, *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter megjelent a király előtt kihallgatáson. — A választói jog törvénytervezetéről tárgyalt a felséggel, aki ma sem adta meg beleegyezését *Andrássy* tervezetéhez. *Andrássy* a királytól egyenesen a delegációk ülésére hajtott s ott kihivatta *Wekerle* miniszterelnököt, akivel hosszasan tárgyalt. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a belügyminiszter nem volt a királynál s a hírből csak annyi igaz, hogy a delegáció üléséből *Wekerle*t kihivatta s a belügyi tárca körébe tartozó kérdéseket vitatták meg.

— Aradi cég sikere a temesvári kiállításon. A *Neue Temesvarer Zeitung* ban olvaszuk: A minap megnyitott temesvári baromfi-, gyümölcs- és borkiállítás egyik legérdekesebb része *Tasán István* örökös cég tulajdonosának, *Kisfalussy Szabó Zoltán* szőlő-nagybirtokosnak kiállítása. A fehér rizlingi, asztali és pécse nye borok gazdag sorozata, valamint az 1878—9-ből való fehér és vörös asszu borok a kiállítás látogatóinak csodálkozását keltették fel és így érthető, hogy a céget aranyéremmel és díszoklevéllel tüntette ki a bíráló bizottság. A minap volt a *Tasán*-féle borok kotelója. *Szabó Zoltán* pincefelügyelője, *Nádor Bernát* látta vendégül a szakíriakat, vendéglőseket és bortermelőket, kik mind a legmelegebb elismerés hangján nyilatkoztak a kiváló minőségű borokról.

— A flumei kormányzó ezer koronája. V. kánnyról érdekes esetet közölnek velünk: *Nádor Sándor* grófról. Fiume kormányzójáról Kedd délután történt, hogy a kormányzó *Zombolyára* utazott *Csekonics Endre* gróf látogatására. Utközben, a valkányi állomáson a kormányzó egy lakodalmas menettel találkozott, amely Pádás felé készült. A vő-

legény pádás, a menyasszony sásfalval leány volt, mindketten szerbek. Az anyafiak a lehető legvigább hangulatban voltak és a kormányzó est látva, arra kérte a fiatal párt, hogy táncolja el a szerb nemzeti táncot, a kólót. Mikor pedig a tánc a szümmögő szvirác hangjal mellett befejeződött, a gróf egy 1000 koronás bankjegyet nyújtott át a piruló menyasszonynak a kólóért. A násznép körében az eset persze nagy szenzációt keltett és mindenki megirigyelte a fiatal asszonyt, aki ilyen könnyű szerrel tudta szaporítani a hozományját.

— Az Operaház személyzetének panaszai. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Az Operaház személyzete memorandumot készített, melyben szomorú helyzetét vázolja. A memorandumot a képviselőház megnyitáskor nyújtják át *Apponyi* külügyminiszternek.

— Közgazdasági előadó. A földművelésügyi miniszter *Varjassy Lajos* dr., az aradi kereskedelmi és iparkamara titkárát a városi közgazdasági bizottságban közgazdasági előadóvá nevezte ki.

— Fe fedezett földi-viasz telep. Máramaros-szigetről táviratozza: *Körösmeső* községben 83 méternyi mélységben a föld alatt nagy kiterjedésű és gazdag földi viasz telepre bukkantak.

— Csalás a Máv. nevében. *Faragó József* aradi magánhivatalnok csalás miatt feljelentést tett *Harsányi Péter* vasúti alkalmazott ellen. A feljelentés szerint *Harsányi* e hó másodikán megjelent *Faragó* lakásán és elmondotta, hogy a Máv. tól negyvenhárom korona kilométerpénze jár, amelyet azonban csak három hét múlva fizetnek ki. Mivel neki az összegre most nagy szüksége van, arra kérte barátját, hogy az fizesse ki most a negyvenhárom koronát, ő pedig átad neki egy meghatalmazást és egy vasúti tisztviselő által aláírt kifizetési engedélyt, amelynek alapján *Faragó* huszadikán a pénzt a Máv.-tól felveheti. *Faragó* a kórt összeget *Harsányinak* ki is fizette s egy hét múlva elment a Máv. pénztárához, hogy meggyőződést szerezzen, jár-e *Harsányinak* a pénz. Ott kiderült, hogy tényleg jár neki negyvenhárom korona, de *Harsányi* erről az összegről három hasonló tartalmu meghatalmazást állított ki különböző egyének nevére s a ki fizetési engedélyt mindig más tisztviselővel iratta alá. Ilyen módon három embertől vette fel előre a pénzt. A járásbírótság *Harsányi* ellen megindította az eljárást.

— A munkaadék és a betegsegélyző pénztár. Az aradi iparostület és az aradi építőiparosok Szövetsége kezdeményezésére tiltakozó negygyűlést tartanak az aradi nagy vállalatok, iparosok és kereskedők az 1907. XIX. betegsegélyezést és balesetbiztosítást szabályozó törvény ellen e hó 18-án vasárnap délelőtt 10 és fél órakor az iparostület nagytermében. Az általános ellenszenv, amely a törvényt a végrehajtás alkalmával úgy a nagyipari, mint a kisipari és a kereskedői érdekeltség részéről fogadta, a súlyos terheket megállapító rendelkezések miatt nagyarányúvá fogják tenni a gyűlést. Az aradi iparostület és az építőiparosok szövetsége ez uton hívja fel tagjait a gyűlésen való megjelenésre.

— A kocsis halála. *Táska Simon* béréslegény az Opéc-káhos tartozó Szenttamás puztán kukoricakóróval megrakott kocsiján a földéről hazafelé hajtott. A magasan megrakott kocsiról menet közben néhány kukoricaszár a lovak közé hullott, amiből azok megbokrosodtak és a kocsit elragadták. A legény nem tudta megfelfedezni a szárguldo álatokat, amelyek a kocsit egész zen a vasúti sínnek menten fekvő nagy farakásig hurcolták s ott bekvitték egy árokba. A kocsit felborult és *Táska* fejével a farakásra esett oly szerencsétlenül, hogy beuzta a

koponyáját és szörnyet halt. Az aradi ügyészség a legény gardája ellen gondatlanság miatt eljárást indított, mert nem ügyelt arra, hogy a kukoricaszárakkal megrakott kocsit lekötözték.

— A bíró előtt. Ószbecsavarodott vármegyei bel gazda áll az aradi járásbírótság előtt, mint tanu. Kérdezi a bíró:

— Rokonságban van-e a vádlottal?

— Hát csak úgy kérem balkézről.

— Hogy hogy?

— Hát úgy, hogy *mögcsapta balkezével a nénem képét* . . .

Még egy kis apróság:

Beballag *Zih* járásbíró hivatalába egy gazdálkodó tanyai ember. Jámbor arccal kérdi:

— Hogy áll az ügyem, tekintetes ur?

A bíró feltekint az írásáról. Sohase látta az előtte álló embert. Azt se tudja, miről van szó. De azért ezt mondja tréfásan:

— Jól!

— Nagyon jó áll, kérem?

— Nagyon jól.

— No akkor isten áldja, — és a magyar elme megnyugodva . . .

— A gőzmotor kezelőinek tanfolyama. A m. kir. technológiai iparmúzeumban a gőzmotor kezelőinek első tanfolyama október 19-én, a második november 28-án nyílik meg s a felő ipariskola I. emeletének 44. számú termében esti 7-től 9 óráig tartanak. A tandíj 10 korona. A jelentkezők kötelesek igazolni mesterségüket s jelenlegi foglalkozásukat. Beiratkozni lehet október 16-tól 28-ig.

— Perzsa-szőnyegek. Perzsa-szőnyeg rak-táram Szabadság tér 10. szám alatt megnyit. *Schwarz Zsigmond*. 8198.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — nászilag — Vojtek és Weisznál. 191

A DIVAT.

*

— Férfi gallérok. —

A gallérok? Anglia miniszteriumáról guonyal, lekicsinyléssel, fájdalmas szomorúsággal emlékszik London száz fértidivatlaja közül nem az utolsó. Az egyik államférfi középkori, a másik csak konzervatív, a harmadik már barbár, mind pedig gallérjaik okán, amelyben leginkább megnyilvánul egyéni jellemvonásaik. Anglia diktál a divat terén és hogy mennyire komolyan veszik, bizonyítja az a számtalan, nagy elterjedtségű divatlap, amely vigan él Angliában, vezérelkezik hangulatos s kifejező ünnepi frakkokról, nyskkendők költői nemes formáiról tárcákat írat és neves dandyk öltözködésének pontos leírását adja. Nem lemosolyogni való lekicsinyléssel, hanem helyeslő fejbólintással akceptálja az angol divatférfi — és melyik nem az — divatlapjának cikkeit és megtudja érteni sok rokonszenven a divatlapok, festmények kiállításáról irt recenzióit, amelyben méla bánattal és elkeseredett nekitüzeléssel megy neki a modern portráit-festészetnek, amely elhanyagolja a ruha, a gallér megfestését, holott a frakk nemes szabása épp oly fontos a portraiten, mint az arc kifejező hűsége.

Ime tehát a művészetre lovasított mesterség, ha nem is hirdeti előbbrevalóságát, mindenesetre oly jogokat követel magának Angliában, mint a művészet. A felháborodás hömpölygött végig az összes divatlapokon. Nézzék meg kérem például a kormányon élő liberális miniszterium gallérjait, illetve, annak fotografáit. Egy félországot annak a gallér Lombrosónak, aki ezekben az urakban, illetve gallérokban — tisztelet két kivételnek — felfedezi az elme lendületen könnyedségét, a szabad gondolkodás nemességét, örökifju, szinte klasszikus formában élő gondolkodást?

Lord Morleyről, aki jeles politikai író egyébként, s Gladstone élete című munkája annak idején nagy feltűnést keltett, nem állt akként szólni, honorálni akarván írói képességét, hogy: Jeles irodalmi férfiu — *gondossága látszik a gallérján*. Annál inkább csodálkozik a miniszteriumnak a gallér kérdésében elfoglalt egyöntetű nemtörődömségén, mert

csaknem valamennyien fiatal emberek. Rnyhületet csak az hoz némileg, hogy a minisztériumnak a szállítói hibásak. A miniszter nem ér rá bajlódni és a kereskedőben nincsen meg az izlés mindig.

Egy szerencse még, hogy a miniszteri gallérok — hála legyen érte London valamennyi fehér-tisztítóinak — sem örökéletűek. Innen magyarázható-e a tulbuzgóság, hogy a külföld dandyje is odaküldik fehéríteni gallérjait; annyi bizonyos, hogy nem lesz módjuk a divat miatt pirulni, mert kétszer alig fordul meg egyugyanazon gallér a tisztítóintézetben, úgy tönkreteszik. És az árak hihetetlen magasak. A praktikus amerikai tehát Londonba jövet egy segített magán, néhány év előtt volt ez szokásban, hogy papirgallérokat viselt, amik aztán átiszadtak, összerogytak, vagy ha állva maradtak, foltok homálylottak rajta, amiről a londonlak akkori riban azt a viccet esioálták: mutasd meg a gallérodát, megmondom, hová való vagy.

VÁROS ÉS MEGYE.

Aradváros közgyűlése.

— A tárgysorozat —

Arad város törvényhatósági bizottsága által 1908. évi október hó 26-án d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydarabok sorrendje a következő: Polgármester szeptember havi jelentése. Az iparostanonciskola bizottságának évi jelentése. Polgármester előterjesztése a Hertschka ösztöndíj-alapítvány üresedésben levő helyeknek betöltése tárgyában. U. s. előterjesztése Vargay Gyula irodai segédülést elhalálozása következtében üresedésbe jött helynek betöltése iránt. A tanács előterjesztése a társaskocsi ipar gyakorlásáról alkotott szabályrendelet tárgyában. A tisztviselőség betöltését a Scholcz Gyulával megkötött telekvételi szerződést jóváhagyás végett. A Magyar Aszfalt Részvénytársulatnak ajánlata a vasúti feljáró melletti aszfalt burkolatnak fentartása tárgyában. A tanács jelentése az állami elemi iskolák részére szükséges kőszén és pírészén beszerzése iránt. A tanács betérjesztése a Magyar Aszfalt Részvénytársulattal az évben végzett munkákra megkötött szerződést jóváhagyás végett. A gazdasági széknek javaslata a Löbl Gyula által bérlet Béatéri magtár bérletének meghosszabbítása iránt. Rozsnyai József indítványa a város egyik utcájának gyoroki Andrányi Károly utáni elnevezése iránt. A gazdasági széknek javaslata a Kurtioson levő városi kilenc hold földnek eladása iránt. A polgármesternek előterjesztése Vácán Gyulának az autobusz vállalatnál szüksegés I. gépezeti állásra való helyettesítése tárgyában. A tanács előterjesztése a piaci drágaság enyhítése tárgyában. A gazdasági széknek javaslata Hegedüs Józsefnek kertészete tárgyában. Fragó Gyula kérvénye bérletének meghosszabbítása iránt. Keppich Jakab felebbezése a katonaság részére engedélyezett szabadjegyek ellen.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 15.

Kínálat elegendő, vételkedv gyenge, 5—10 fillérrel olcsóbb árakon.

Ar. árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprillisa . . .	12.05—12.06	11.99—12.—
Buza októberre . . .	11.95—11.96	11.86—11.87
Zab októberre . . .	8.28—8.29	8.17—8.18
Rozs októberre . . .	9.72—9.73	9.65—9.66
Tengeri májusra . . .	7.41—7.42	7.42—7.43
Rozs áprillisa . . .	10.04—10.05	9.97—9.98
Zab áprillisa . . .	8.49—8.50	8.45—8.46

Zárul 5 órakor:

Onstrák hitelrészvény 633.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 15. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogramm felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogramm terjedő súlyban — fillérig fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felül súlyban 122—123 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 124—124 fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 124—125 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban — fillérig. Szerbtelekesség: Október hó 11. napján volt készlet 31 180 darab, október 18. napján főlhajtatott 218 darab, október 18. napján elszállított 400 darab, október 14. napjára maradt készletben 90.800 darab. A hízott sertés üzlet irányzata: változóan.

IDEGENEK ARADON.

— Október 15. —

Fehér Kereszt szálloda. Telnay Kornél hivatalnok Budapest. — Hegedüs Emil utazó Temesvár. — Berger Miksa kereskedő Budapest. — Weisz Géza utazó Nagyvárad. — Walla Ferenc hadnagy Nyiregyháza. — Kovács Gasztáv százados Nagyvárad. — Danz Lajos utazó Budapest. — Kremberg József utazó Temesvár. — Grosz Albert fakereskedő Nagyvárad. — Hegedüs Sándor utazó Budapest. — Berger Ede kereskedő Szabadka. — Illyés Sándor kereskedő Nagyszalonta. — Hartmann Ignác utazó Budapest. — Erdész Rezső utazó Gyula. — Eckert János huszártisztihelyettes Nyiregyháza. — Huszár Zsigmond dr. hadnagy Nyiregyháza. — Teleky Sándor gróf Budapest. — Wolkestein Adelf huszárhadnagy Debrecen. — Lantman Henrik utazó Bécs. — Rosenberg László utazó Bécs. — Ács Hugó tisztviselő Világos. — Berger Leontisztviselő Budapest. — Kakuja Károly tanár Budapest. — Erdesbaun Gyula kereskedő Budapest.

Központi szálloda. Bredermann Miksa utazó Budapest. — Veiman Jenő utazó Budapest. — Bárány Péter hadnagy Debrecen. — Bárány Waldobok Kelemen hadnagy Debrecen. — Braun Ignác fakereskedő Borosjenő. — Adla Jakab kereskedő Nagyvárad. — Lonovits Gyula földbirtokos Budapest. — Bruch Sándor kereskedő Batta. — Székely Oszkár utazó Budapest. — Grosz Sándor utazó Tuzsór. — Fischer Mór mérnök Budapest. — Mayer Ferenc tanuló Budapest. — Heller Agoston hivatalnok Budapest. — Stern Samu utazó Budapest. — Ifj. Szilágyi Gyula földbirtokos Kunágota. — Ligeti Jenő utazó Budapest. — Mayer Gyula utazó Budapest. — Szigeti Vilmos gyárigazgató Brassó.

Pannonia szálloda Fürst Katalin utazó Budapest. — Dr. Baumgartner János ügyvéd neje Körösbánya. — Kohn Mór utazó Budapest. — Vemmer Jenő utazó Budapest. — Herváth Károly utazó Bécs. — Klásze Róbert utazó Berlin. — Beréngi Adolf utazó Budapest. — Klein Ármán kereskedő Budapest. — Meller Ottó könyvelő Heger. — Pehácz Gusztáv utazó Bécs. — Bander Károly utazó Budapest. — Hallas Róssó utazó Budapest. — Braun Mór utazó Budapest. — Kertész Lajos fakereskedő Nagyvárad.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1908. évi október hó 16-án:

C) bérlet. C) bérlet.

Maleczky Bianka, a temesvári színház operatársulatának vendégfellépésével:

Mignon.

Regényes opera 4 felvonásban. Gothe „Meister Vilmos tanuló évei” című regénye után írták: Carré és Barbier. Fordította: Ormay Ferenc. Zenéjét szerzezte: Thomas A.

S Z R M É L Y E K:

Meister Vilmos Ferrari A.	Fridrich Jarno	Faludy K.
L. társul. Ladiszlaj J.	Mignon	Polgár S.
Laertes Hunyady J.	Szolga	Wlassák V.
Philine Maleczky B.		Pintye J.

Készlete este 7 órai órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bárány Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett)

Róma égése. Világsszenzáció.

Műsor 1908. október hó 16-án péntek:

1. Pardon. Legújabb bohózat. — 2. Egy öreg tanító élet-története. Megható. — 3. Olasz sportünnepély. Sportkép. — 4. Pierrot anyja. Dráma. — 5. Róma látkepe. Látványosság. — 6. Elő képeslevezőlapok. Látványosság. — 7. Az anyós képe. Kacagtató. — 8. Akrobata betörők. Bohózat. — 9. Róma égése. Látványosság. Néró császár rémtette.

Minden előadás alatt katonasereg játszik. — Onkráda.

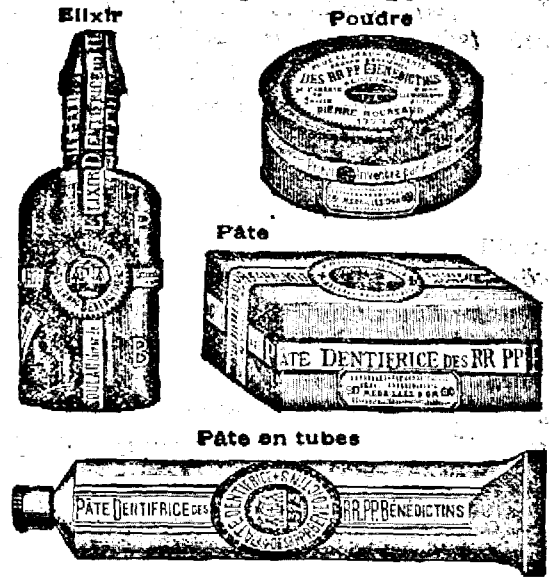
Ar. előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

NYILTTER.

RR. PP. Benedictins-féle Szájviz, fogper, fogpasta.

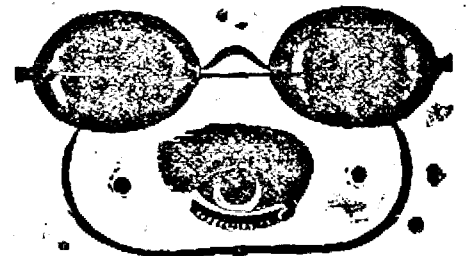
DENTIFRICES Elixir, Poudre, Pâte DES RR. PP. BENEDICTINS de l'Abbaye de SOULAC. Eredeti csomagokban kaphatók a megfelelő üzletekben.

Elsőrendű látzerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látzerész

Arad. Andrássy-tér és Weltzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat 100 évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látzereszeket a legkülömbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekerésként csont keretekben, legjobb üvegekkel. Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

Telefon 633.

FISCHER ÁRMÁN szobafestő és mázoló Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugyanolyan helyben, mint vidéken.

Szövet, barchet, flannell

és mindenféle téli árak remek választékban

Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület. Vidékre mintákat készséggel küldök.

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet hófehérre tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádlér-féle „Hófehér“

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-rövidebb időn belül is hófehérre tisztítja.

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér“ fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegecske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádlér Lajos

2544 Arad, Andrassy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.

Legolcsóbb, legjobb

bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arcz-krémek		Fogpaszták
Illatszerek		Fogkefék
Hölgyporok		Szájvizek
Kölni vizek		Szappanok
Fogporok		Hajvizek
Fogcremek		Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

DEPILLOR

HAJVESZTÓ.

E csodahatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnöves alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin“ szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

NEVER.

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Dévai hitelbank részvénytársaság raktárházai.

A Dévai Hitelbank Részvénytársaság igazgatósága felhívja a gazda, kereskedő és iparos közönség figyelmét ujonnan épített modern berendezésű raktárait és vasbeton pincéire. — A raktárházak a dévai állomás pályatestével iparvágány által vannak összekötve s a reexpeditionalis díjki-egyenlítés kedvezményét élvezik.

Elvállaljuk:

Gabonának, valamint mindennemű nyers-
termékeknek, szeszeknek pálinkának

beraktározását a legelőnyösebb díjszabások és feltételek mellett.

Előlegeit nyújtunk minden néven nevezendő árura a legolcsóbb kamatláb mellett a lehető legmagasabb kvotáig, valamint elvállaljuk mindenféle termékek és árucikkek bizományilag való eladást a legmérsékeltebb jutalék mellett.

Elvállaljuk mindenféle árunak **Fuvarozását, ki- és berakását, kezelését,** és a szállítványozási üzlettel járó minden teendő végzését a legmérsékeltebb tételek mellett.

Felhívjuk a közönség figyelmét **szesz-szabadraktárunkra,** valamint ujonnan létesített **áruosztályunkra,** s kívánatra bárkinek megküldjük raktári szabályzatunkat és díjszabásunkat.

Készséggel szolgálunk a legmérsékeltebb speciális ajánlatokkal kérdezősködés esetére.

Minden küldemény a

Dévai Hitelbank Részvénytársaság
Raktárházai

címre küldendő.

Dévai Hitelbank Részvénytársaság
Igazgatósága.

APRO HIRDETÉSEK.

P. Franka

bánatos szép szöke özvegy. Levelet főpostán nem kaptam meg, valószínű, más vitte el. Kérem irjon. „Birtokos.“ 3818

Kitűnő

jó ízű, jó fajta alma kapható kisebb-nagyobb mennyiségben Jánosy János urnál, Lahner György-utca 7/a. sz.

Állami

hivatalba ki bejuttat, annak anyagiilag meghálálom. Leveléket „Önkéntesi év leszolgálva“ jellege alatt a kiadóba kérek. 3321

Karisnya-kötőde

Andrássy-tér 20. (Fischer Eliz-palota) A n. é. közönség rendelkezésére áll. 2696

Pörkölt szalonna,

légszárított, kapható Rauchbauer Nándornál Ujszentannán 130 koronáért métermázsanként. 3111

Angyal-utca 22. sz. ház

6 lakással azonnal eladé. Felvilágosítást ad Brassay Ernő, Városháza. 3272

Birtok parcellázás

Aradmegyében. 1400 hold szántó-föld, ára holdanként 80 forint, csak 20 forint készpénz kell, a többi törlesztés. Szerződés köthető Asbóth Gyulánál, Arad, Deák Ferenc utca 6. 3291

Ugyvédi és bírói vizsgára

hosszabb idő óta, gyorsan és sikeresen előkészíték. Bővebbet Budapest, Podmaniczky-utca 33., I. 9. 3292

Sárga és fehér Orpingtonok

tavalyi és ideai ivadéka, olcsón kaphatók Ternyeynél Aradon, Demeter-utca 92. 3289

Olcsó könyvek

antiquár hangjegyek és az összes újdonságok kaphatók Kerpel Izsó könyv-, zenemű- és papírkereskedésében Aradon. Ugyanott 80,000 kötetes kölcsönkönyvtár és zeneműkölcsonzó-intézet. Telefon 385. szám. 3161

Meldinger kályha részek

beszerezhetők Juhász István lakatosmesternél Aradon, Telefon 480. 3191

Levelező—Könyvelő

családi körülmények miatt állásomat elhagyni kényszerülve, keresek magam helyett jelenlegi állásomba, egy kereskedelmi végzett keresztény, gyakorlatlalt bíró levelező-könyvelőt. Leveleket B. O. alatt a kiadóba. 3242

562—1908. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti V. ker. kir. járásbíró-ságnak 1908. évi Sp. VIII. 726/3. számú végzése folytán Dr. Atlasz Gyula ügyvéd által képviselt Fränkl Jakab budapesti cég felperes részére, M.-Pécska 1065. sz. lakos alperesek ellen 133. kor. 55 fill. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 722. kor. becsült ingóságokra a pécskai kir. jbiróság 1908. V. 321/3. számú végzésével az árverés elrendeltétvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán, M.-Pécskán, 1065. számú háznál leendő megtartására határidőül 1908. évi október hó 23-ik napjának délelőtti 9 órája kitűztetik, amikor a bíróság lefoglalt bu-torok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldötténel írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Pécskán, 1908. évi október hó 9. napján.

Tisny Árpád,
kir. bír. végrehajtó.

Alulírott uradalomnak Madri-zest, Szakács és Muszteső községek határaitban lévő er-deiben

bükk- és
csermakkoltatás
f. év őszére haszon-bérbe kiadó.

A makkoltatás 3—400 anyakocára számítható. 3303

Gróf Potocky örökösök Szakács-Szlatinai uradalmának igazgató-sága, Gurahoncz.

Szép mell

J. Ratté, gyógyszerész Páris. Raktár Budapest: Török József gyógyszerertárában, Király-utca 12 5784

Tigris Dógg, him róka, szép példány, eladó Posner B.

állatkitömőnél 3315
Szabadság-tér 1. szám.

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár-árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak héjak és egyéb tisztátanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás). hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belső gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak
a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó
M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351
Arad, Rákóczi-utca 27 sz.

5160—1908. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A világosi kir. jbiróság közhírré teszi, hogy a Pankotai mépbank r. t. végrehajthatónak, Barbatyey Györgye végrehajtást szenvedő elleni 90 kor. tőke és járuléka iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék, a világosi kir. járásbíró-ság területén lévő, Magyarád községben fekvő, a magyarádi 1357. sz. tkvi A. I. 2. sorsz. 989—990/a. 2. hrsz. beltelkes házra, mely fele részben a végrehajtást szenvedett és fele részben a végrehajtás alatt nem álló Szász Léna f. Barbatyey György-né néven áll, az árverést 840 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1908. évi november hó 2-ik napjának d. e. 9 órajakor Magyarád község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozóik tartoznak az ingatlanok becsárának 10°/-át, vagyis 84 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában jelzett óvadékképes érték-papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Világos, 1908. évi július 24.
Kir. járásbíró-ság, mint telek-könyvi hatóság.

Povolni,
k. r. albiró.

Szőlős kosarak

elküldéséhez
igen praktikus, lyukasított
• czimke •
100 drb. 1 korona.

Kapható az
Aradi Nyomda Részv. Társaságnál
Arad, József főherceg-ut 22. sz.

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fia
tanulónak

3 korona kezdőfizetéssel
felvétetik.
Bővebbet a kiadóhivatalban.